

Székesfehérvár Megyei Jogú Város

Településfejlesztési Konceptiója

2014-2030

Székesfehérvár, 2014. július 25.

Dokumentum történet			
Verzió címe	Verzió dátuma	Nem végleges, továbbfejlesztése tervezett (TF) vagy végleges verzió (V)	Megjegyzés
Székesfehérvár MJV TFK 2014-30 SZMJV Önk. Közgyűlés 525/2014. (VII.25.) sz. határozattal elfogadott	2014.07.25.	V	SzMJV Közgyűlés által elfogadott, Támogató intézmény számára benyújtott verzió

A dokumentum Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának megbízásából készült a „Fenntartható városfejlesztés előkészítése, megalapozása Székesfehérváron és funkcionális térségében” című KDOP 3.1.1/E-13-2013-0004 azonosító jelű pályázat finanszírozásával.

Megbízó: dr. Cser-Palkovics András (Székesfehérvár MJV Önkormányzat)
Megbízott: Szauter Ákos (SZÉPHŐ Zrt.)

Készült „A Kormány 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelete a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” alapján

Székesfehérvári Épületfenntartó és Hőszolgáltató Zártkörűen Működő Rt. (SZÉPHŐ Zrt.)
Megbízott vezérigazgató: Szauter Ákos
Minőségirányítási és stratégiai osztályvezető: Gáspár Edit
Minőségirányítási és stratégiai tervezési osztály: Busics Anna, Búdi András, Dolgos Gábor, Gáspár Edit, Jakab Csaba, Kapronczai Miklós

Tartalomjegyzék

1. JÖVŐKÉP.....	3
1.1. Kihívások.....	3
1.2. Jövőkép.....	6
1.3. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	8
1.4. Város esetében a város jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan	10
1.5. A településfejlesztési elvek rögzítése	11
2. CÉLOK.....	13
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	13
A jövőképet támogató alapcél indoklása	13
Átfogó célok indoklása	13
Specifikus célok	16
2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása	37
2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó és a specifikus célok kapcsolata.....	37
2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre.....	39
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ.....	43
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	43
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	43
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	46
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE	50
4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer	50
4.2. A koncepció és a változások nyomon követése, a felülvizsgálat rendje	51

1. JÖVŐKÉP

1.1. Kihívások

Lassan egy negyedszázad telt el a Magyarország társadalmi-gazdasági berendezkedését alapvetően megváltoztató rendszerváltó időszak kezdete óta, amely jelentős változásokat hozott Székesfehérvár életében is. Az elmúlt szocialista társadalmi-gazdasági rendszer gazdasági erősségei (alumíniumipari vertikum, híradástechnika-elektronika, hadiipar, autóbuszgyártás, katonaváros) részleges leépülésével a 90-es éveken végigvonuló válságkezelési és struktúraváltási időszak kisebb-nagyobb áldozatokkal sikeresen vezette át a 60-80-as évek kései iparosítási hullámával jelentősen megnőtt megyeszékhelyet a demokratikus és piacgazdasági viszonyok között átalakult új magyarországi társadalmi-gazdasági környezetbe. Kétség kívül Székesfehérvár ezen átalakulási folyamat nyertesének volt tekinthető.

A világgazdasági környezetbe való beágyazottság növekedése (elsősorban a multinacionális vállalatok feldolgozóipari termelési kultúrája-kapcsolatai és beszállítói támogatóipara révén) és európai uniós csatlakozásunk magasabb dimenziókba emelte Székesfehérvár lehetőségeit, kötelezettségeit és kitettségét egyaránt.

Városfejlesztési szempontból különös jelentőségű, hogy Székesfehérvárnak már egy kontinentális méretű városversenyben kell nap, mint nap helytállnia, ez azonban nem egyoldalú küzdelem, hiszen a megyeszékhely és térsége fontos eleme az európai fejlődés feltételrendszerét biztosító várostérségi hálózatnak is. Egy-egy várostérség elemi megvalósulási szintjét jelenti az európai szintű gazdasági-társadalmi és területi kohézió¹, az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés² céljai elérésének (EU 2020 célkitűzések), hiszen a gazdaság motorjai, az innováció, a társadalmi-gazdasági megújulás központjai, első alkalmazói, egyben a tartós társadalmi problémák megjelenésének is elsődleges terepei (munkanélküliség, szegregáció).

A 2010-ben elfogadott Toledói Nyilatkozat hangsúlyozza az integrált városfejlesztés jelentőségét és lehetséges stratégiai megnyilvánulását. A városi élet környezeti, gazdasági, társadalmi és kulturális dimenziói szorosan összefonódnak, ezért a városfejlesztési tevékenység akkor lehet sikeres, ha ezeket a területeket együttesen kezeli fejlesztéseivel, egymásra való hatásaikat mérlegeli, összefüggéseit figyelembe veszi. A városok fizikai megújítását az oktatást, a gazdasági fejlődést, a társadalmi befogadást és a környezetvédelmet elősegítő intézkedésekkel szükséges egyesíteni. Mindez együtt jár a helyi lakosok, a civil szerveződések, a helyi gazdasági élet és a különböző helyi és magasabb szintű kormányzati szintek közötti szoros partnerség kialakításával is.

A 2011-es budapesti nyilatkozat megállapítása szerint a 21. század első évtizede alapvető változásokat hozott az európai fejlődés feltételrendszerében. A globalizáció és klímaváltozás hatásainak erősödése mellett a demográfiai változások is egyre sürgetőbb kihívást jelentenek a tagállamok és régiók és az ezeket alkotó városok számára.

Székesfehérvár városfejlesztési koncepciójának a fenti nagyobb összefüggéseket és folyamatokat is figyelembe kell vennie, a régi és új térségi, környezeti, gazdasági és társadalmi kihívásokra választ kell tudni adnia.

---

¹ „kohézió”: itt az EU ún. kohéziós politikájának megvalósulása, amelynek célja az egyenlőtlenségek csökkentése és a leghátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatása valamint a területi fejlődés kiegyensúlyozottabb és fenntarthatóbb biztosítása.

² „intelligens, fenntartható és befogadó növekedés”: a foglalkoztatásra, az oktatásra, a kutatásra és innovációra, a társadalmi befogadásra és a szegénység enyhítésére, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelemre és az energiaügyre összpontosító, az európai szintű növekedést lehetővé tévő EU stratégia

Gazdasági kihívások

A kétezres évek első évtizedének végére kialakult globális gazdasági és pénzügyi (és ingatlanpiaci és energia) válság komolyan korlátozta és lassan halványuló hatásai révén továbbra is korlátozza a helyi és általában a közsféra beavatkozási lehetőségeit, amely a különböző térségek közötti gazdasági és társadalmi különbségeket konzerválja, tágítja országon és az Európai Unió kereteken belül egyaránt, új gazdasági modellek alkalmazását teszi szükségessé.

Székesfehérvár számára még mindig központi problémakör a gazdaság fejlődésének a kérdése, amely ugyan nem az 1990-es évek válságának a formájában jelentkezik, de stratégiai fontossága semmivel sem alacsonyabb fokú, hiszen korábban kijelölt fejlesztési transzfer szerep megerősödése nem áll erős lábakon. Minőségi fejlődés nélkül egy stagnáló tendenciájú, szerkezetében kiegyensúlyozatlan, számos kockázati tényezővel terhelt gazdasági alap állandósulhat a korábbi siker-városban. A lassan magára találó és új utakat kereső-, felkínáló- és új utakra lépő gazdaság lehetőséget ad Székesfehérvár számára, hogy felkészüljön a nagyobb hozzáadott értékű tevékenységek fejlesztésére a továbbra is erős feldolgozóipari és egyes szolgáltatási alapokon, de ehhez új gazdasági tevékenységek, ágazatok megjelenésére is szükség lesz.

A helyi gazdaság modernizációs folyamatában az integrálódás és diverzifikálódás együtt járó, de egyben szét is tartó követelményeit is kezelnie kell, ehhez folyamatos innovációs készséget és képességet kell tudni felmutatnia gazdaságszervezésben, támogató gazdaságpolitikában, tudás alapú gazdasági környezet kialakításában.

Az országon belül - és a városok között különösen - kiéleződött a fejlesztési forrásokért és a gazdasági tőkéért/beruházásokért folytatott verseny, Székesfehérvár versenyelőnyei csökkenhetnek.

A város, hogy megőrizhesse és hatékonyan fenntarthassa gazdasági erejét különböző szintű és differenciált beavatkozásokra van szükség az exportorientált multinacionális cégek és beszállítók, a hazai piacra termelő kkv-k és a várostérségi helyi gazdaság hármában.

Az adósságtólvállalás egyszeri 2013-2014 évi aktusa lélegzetvételhez juttatta a magyarországi városok, benne Székesfehérvár, jó részét, azonban az önkormányzati gazdálkodás és városfejlesztés forráshiánnyal és a szűk gazdasági mozgástérrel jellemezhető környezete nagyon könnyen visszatérhet. A városfejlesztési forrásszerkezet újraalakítása és vonzó gazdaságfejlesztési kínálat létrehozása most kiváltképpen időszerű.

Társadalmi kihívások

A magyarországi jóléti, szociális, oktatási rendszerek változása az egyéni és a helyi társadalmi felelősségvállalás felértékelődéséhez vezet, az állam gondoskodó szerepe anyagilag és szerepkörében is jelentősen csökkenhet. Ez a folyamat a helyi társadalmi csoportokat, a megyeszékhely lakosságát nagymértékben befolyásolja, a városi élet minőségének fenntarthatóságát, fejleszthetőségét tekintve.

Legfontosabb kihívást jelentő hatások:

- a humán szolgáltatásokkal kapcsolatos igények diverzifikálódnak, egyben növekednek
- az előregedés folyamata állandó és növekvő eltartási terhet eredményez, amelyet központi újraelosztás nem tud egészében kezelni
- a népességfogyás folyamatával kiegészülve alacsonyabb értéken áll be a foglalkoztatás szintje
- ennek elkerülésére országon belüli és kívüli hatókörű népességvonzó intézkedéseket lehet szükséges megvalósítani
- a város egészséges demográfiai összetételének kialakításához komplex családbarát életminőségi fejlesztésekre van szükség nem csak a gyermekek napközbeni ellátása témájában, de munkakörnyezet, lakhatás, egészséges környezet és elérhetőség vonatkozásában is

- a megyeszékhely oktatási, képzési és kulturális központi funkciója további erősítésével nem csak a helyi gazdasági dinamizmus humánerőforrás oldali fenntartásához járul hozzá, egyúttal az általános térségi képzettségi színvonalat is emeli
- a kultúra versenyelőny - nem csak az itt lakók, de az ide letelepedni vagy beruházni szándékozók számára is, de a változatos és fenntartható kultúra szolgáltatási és fogyasztási környezet megteremtése plusz erőforrást igényelhet.

Környezeti kihívások

A globális klímaváltozás következményei a városokban fokozottan érvényesülhetnek, egyrészt a városok nagy mértékben felelősek az üvegházhatású gázok kibocsátásáért, másrészt a nagy kiterjedésű beépített területek hőcsapdaként is működhetnek, nőnek a városon belüli hőmérsékleti értékek.

Átgondolt beavatkozások nélkül Székesfehérvár esetében a klímaváltozás negatív hatásai mindhárom, a város társadalmának helyzetét alakító nagy szféra – a közvetlen természeti és a városi környezet, a helyi társadalom és életminősége valamint a gazdaság pozíciója esetében is komoly hátrányokat szenvedhet:

- munkaképes lakosság teljesítőképessége csökkenhet
- időskorúak egészségének terhelése tovább nő, miközben demográfiai folyamatok miatt arányuk nő, általában nagyobb terhek hárulnak a helyi egészségügyi ellátórendszerre
- különösen fontossá válik a városi zöldfelületi elemek, rendszerek minőségének és mennyiségének, eloszlásának racionális kialakítása, rekreációs területek minőségromlásának megakadályozása
- romlanak a megyeszékhely és térségének vízgazdálkodási viszonyai
- kiterjednek a szántóföldi művelés alatt álló területek eróziós kárai (szél), termőképességük csökken
- természeti értékek sérülékenysége nő
- ésszerű közlekedésszervezés hiányában a személy és egyéb gépjárműközlekedés CO₂ és NO_x kibocsátása nem csökken
- közlekedési hálózati elemek hőterhelése nő, műszaki problémák (vasúti pályák, burkolt utak, energiaszállítás vezetékhálózata) nehezítik a gazdasági, ellátási tevékenységet
- hűtésre fordítandó energiaigény nő.

Térségi kihívások

A 2014-20-as fejlesztéspolitikai ciklus - új alapokra helyezett uniós és hazai fejlesztéspolitikai rendszerek bevezetését/átvételét igényli, amelyekre fel kell készíteni úgy a helyi politikát, a közigazgatást, mint a gazdaságot és magát a civil szférát is, nem csak a megyeszékhelyen, de az együttműködő települések között és a területfejlesztési szerepét újraszervező megye között is.

A megyeszékhely várostérségi kapcsolatainak újragondolásával magasabb szintre helyezi a környező településekkel való együttműködését, így téve fenntarthatóvá a térségi dinamizmust, helyezi előtérbe a kölcsönös előnyökkel járó fejlesztéseket. Ehhez az intézményesített együttműködések hatásfokát, formáját javítani szükséges, célként a harmonikus társadalmi-gazdasági és térbeli fejlődés megjelölésével.

Szűkebb vonzáskörzete illetve megyéje mellett Székesfehérvárnak eleme érdeke országon belül és kívül is térségi együttműködések kialakítása versenyképességének megőrzése érdekében. Itthon meg kell találnia helyét Budapest nagyvárosi „metropolisz” térsége illetve a tágabb Dunántúli keretében, a távlatosan kiépülő, intenzívebb kapcsolatokat is magukkal hozó, közlekedési kapcsolatok miatt (M8)

hosszabb távon a közép-magyarországi – Duna-Tisza közti térség esetében is. Határ mentiség hiányában a nemzetközi kapcsolatok kialakításának öngerjesztő folyamata nem mindennapos szükség, de jól felfogott (ön)érdekből elsősorban a gazdasági és felsőoktatási szféra kapcsolati tőkéjét felhasználva ezen a területen is előre kell lépni.

Székesfehérvár Magyarország, mint uniós tagország fontos urbánus központjaként a hasonló profilú és nagyságrendű európai városokkal együttműködve, egyben azokkal versenyezve, előnyös szerepköröit kell megerősítenie.

1.2. Jövőkép

Székesfehérvár városfejlesztési koncepciójának alapjául egy olyan jövőkép kialakítása szolgál, amely kijelöli a megyeszékhely számára hosszú távon elérni kívánt megvalósítható fejlődési pályát és célt.

Ez a jövőkép a helyzetelemzés- és értékelés folyamán feltártakon alapul és a gyengeségek, hiányok, problémák kezelését rendezi egy keretbe, amely keret egyben pozicionálja is Székesfehérvárt, akár 2030-at is meghaladó érvénnyel.

Székesfehérvár a Kárpát-medencében letelepült magyarság egyik legősibb uralkodói szállásterülete, középkori királyaink koronázó városa, szakrális székhelye, amely különösen fontos és értékes egyedi kulturális érték és örökség! Az új- és modern kori történelem viharos és csendesebb időszakjain túllendülve a város gazdasági és társadalmi megújulása és átalakulása a 20. század több hullámban lezajló fejlődési periódusaihoz kötődik, ezek révén vált és maradt napjainkra is Székesfehérvár a gazdasági növekedés, -potenciál és a magas szintű feldolgozóipar és innováció kiemelkedő helyszíne a magyarországi városhálózatban, kiegészülve sajátos kulturális és építészeti jellegzetességekkel, demográfiai jellegében viszonylag kedvező helyzetű és képzett helyi társadalommal.

Székesfehérvár korábban középpontba állított innováció átvad, ún. „transzfer” szerepe nem halványul, hiszen elhelyezkedése alapján a fejlett budapesti nagyvárosi térséghez kötő és természetes észak-dunántúli kapcsolatai, azokon keresztül az EU vitális ausztriai-dél német fejlődési térsége valamint saját, a nemzetközi munkamegosztásban jól beágyazott multinacionális vállalatai révén az európai és globális térből kapott impulzusok gyűjtőhelye, aktív szerepet vállal az ország fejlődésében, közvetítő szerepe ellenben további erősítésre szorul.

Adottságai és az általános fejlődési trendek alapján Székesfehérvár joggal fogalmazhat meg egy számára nagyon kedvező, város hagyományaira és történelmi múltjára épülő jövőképet:

SZÉKESFEHÉRVÁR MERÍTKEZVE GAZDAG, SZENT ISTVÁN KORÁTÓL SZÁRMAZTATHATÓ SZELLEMI-KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGÉBŐL, VITÁLIS XXI. SZÁZADI KÖZPONT A MAGYARORSZÁGI MODERNIZÁCIÓBAN, GAZDASÁGI, INNOVÁCIÓ ALKALMAZÓ, A FENNTARTHATÓSÁG SZEMPONTJAIT ÉRVENYESÍTŐ VONZÓ, URBÁNUS CÉLPONT

Merít gazdag, Szent István korától származtatható szellemi-kulturális örökségéből, azaz:

- ⇒ saját hagyományainak és identitásának őrzője, közvetítője, bemutatója
- ⇒ saját és szűkebb térségének történelmi jelentőségű emlékei és értékei korszerű formában érhetőek el és mutathatóak be a helyi vagy az ide érkező nagyközönség számára
- ⇒ a kultúra helyi szereplői és intézményei gazdag és szerteágazó kínálat biztosításával nem csak a helyi és környéki kulturális szintér alakítói, de jelentős külső vonzóerőt is teremtenek

Vitális XXI. századi központ a magyarországi modernizációban, azaz:

- ⇒ mind hazai, mind nemzetközi szinten versenyképes befektetési övezet központjaként tartják számon, megkülönböztethető karakter a fejlett észak-dunántúli és fővárosi agglomerációs térségek ölelésében
- ⇒ fejlett feldolgozóipara továbbra is jelentős arányban részesedik az ország hasonló ipari alágazati teljesítményéből
- ⇒ állandó célterülete a nagyobb hozzáadott értékű beruházásoknak KKV és nagyvállalati szinten egyaránt
- ⇒ megtartani képes helyben képzett vagy a városba visszatért szakembereit, egyben vonzza a minőségi munkaerőt az ipari-szolgáltatási szektorban

Innováció alkalmazó, azaz

- ⇒ nyitott a gazdasági-technológiai de egyben a társadalmi innovációk befogadására
- ⇒ adaptációs képességét biztosítja gazdasági szervezetei, magán-civil-önkormányzati intézményei valamint oktatási és felsőoktatási intézményei felkészültsége, alkalmazni és alkalmazkodni képes humán erőforrásai
- ⇒ megfelelő infrastrukturális és gazdasági szervezeti illetve együttműködési környezetet biztosít innovátorok és a piac/felhasználók között,
- ⇒ kezdeményezően lép fel a kutatás, tudás, kreativitás új szinterei megteremtésében

Érvényesíti a fenntarthatóság szempontjait, azaz:

- ⇒ a városvezetés-gazdálkodásában, hatásköre alá eső közjavak biztosításában, döntéshozatali rendszerében széleskörűen alkalmazza a fenntarthatóság követelményeit
- ⇒ megmaradt természeti, környezeti és széles spektrumú épített örökségi értékeit védő és azokat megismerhetővé-megtapasztalhatóvá tevő város,
- ⇒ az egészséges környezetet biztosít, fenntartásában a környezettudatos szemlélet intézményi, szervezeti és lakossági oldalról is megerősödik
- ⇒ városszerkezetét a kihívásokra reagálva fenntartható módon alakítja, különös tekintettel a differenciált alközpontok, a zöldfelületi- és vízgazdálkodási rendszerek, illetve a közlekedés elemei és rendszere ésszerű alakításában
- ⇒ gazdasági szervezetei jól felfogott (ön)érdekként is a termelési-, szolgáltatási tevékenységük gazdasági és környezeti fenntarthatóságára is kiemelt figyelmet fordít

Vonzó, urbánus célpont, azaz:

- ⇒ gyerekként jó itt felnőni, a családi élet bármely aspektusát családbarát szolgáltatásaival és környezetével támogatja
- ⇒ oktatási kínálata, változatos munkapiaci kereslete révén képzettségüknek megfelelő munkahelyet biztosít a helybelieknek és az ide letelepedni szándékozóknak
- ⇒ optimális lakáspolitikát alakít ki a megfelelő lakáskörülmények kialakításához, fenntartásához (szociális- és bérlakások, lakóterületek kijelölése, szabályozás)
- ⇒ kiemelt ügyként kezeli a szociális és közbiztonságot, az élet minden területén biztosítja az esélyegyenlőséget
- ⇒ városi közösségei együttműködőek és tudatosan szervezettek

Szlogen:

Székesfehérvár, ahol megismerheted a múltat, élheted a jelent, tervezheted a jövőt!

1.3. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

Székesfehérvárnak reális esélyei vannak arra, hogy másfél évtizedes időtávban, 2030-ra megtartsa és megerősítse pozícióját az európai gazdasági térben, emelje hazai és nemzetközi presztízsét, kezdeményező és kedvezményezett területévé váljon a gazdasági-társadalmi innovációnak.

Elérhető társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezeti eredményei hatására az időtáv végén:

- Nemzetközi szinten jegyzett gazdasági erőcentrumként fejlesztés-transzfer központ szerepet tölt be a hazai modernizációban, gazdaságszervező ereje a határokon túl is érvényesül.
- Gazdaságszervező ereje mellett kibontakozik térségi központ szerepe, mindenek előtt az oktatás-képzésben, az alkalmazott kutatások és technológiai fejlesztések terén.
- A gazdaság és így a helyben felhasznált jövedelmek növekedésével a városi funkciók bővülése újabb forrásokhoz jut.
- Népeségmegtartó és/vagy -növelő célokhoz hozzájárulva az egyre jobb életlehetőségeket biztosító város vonzereje nő, erőteljesen fejlődésnek indul a kultúra, általánosan az egészséges életmód. Magas közbiztonság és környezettudatosság válik jellemzővé a városra.
- Kibontakozik értékteremtő és értékmegőrző ereje és az ezzel járó „Székesfehérvár tudat”. Nő a város közösségének képessége saját problémáinak autonóm kezelésére.
- Környezetvédelmi, energiagazdálkodási, klímaadaptációs szempontok prioritásával fenntartható tájhasználat valósul meg, amely a lakosság egészséges környezet iránti igényével párosul.

Társadalmi jövőkép

Társadalmi szempontból kiemelt jelentőségű a népességszám stabilizálása, esetlegesen növekedése, ennek érdekében a település mind nagyobb hangsúlyt fektet jobb életlehetőségeket biztosító vonzereje növelésére. Az országos trendekkel szemben, vagyis az általános népességcsökkenési tendenciát városra vonatkozóan Székesfehérvár orvosolni képes a benne rejlő potenciálok kihasználásával, s ezzel lakosságszámát legalábbis szinten tudja tartani. A telítődő agglomerációs gyűrű okán ismételten megjelenik a nagyvárosban való letelepedési igény, mely a település lakásállományában is változásokat idéz elő; egyrészt egy mennyiségi, másrészt pedig minőségi fejlődést okoz a megnövekvő kereslet. A növekvő népességgel a szolgáltatási hálózat fejlesztése, illetve bővítésének igénye is megjelenik, melyet megelőző intézkedések segítségével a település kezelni igyekszik. Ennek érdekében fontos célként jelenik meg a társadalmi szolgáltatásokat nyújtó, - különös tekintettel a rászorulóknak, hátrányt szenvedők különböző problémáit kezelő -, civil szerveződések és vállalkozások, valamint azok együttműködéseinek jövőbeni támogatása, az intézményi szolgáltatások bővítése, a szükséges infrastrukturális fejlesztésekkel. Székesfehérvár, mint egyértelmű oktatási központ, további funkciók megtelepítésével egyrészt térségi súlyát kívánja növelni, másfelől a gazdasági szféra támasztotta humán erőforrás-igényt is ki kívánja elégíteni egy széles palettájú és minőségében folyamatosan megújulni képes közép- és felsőoktatási hálózat létrehozásával, hozzájárul az általános térségi képzettségi színvonal emeléséhez. Székesfehérvár jelenleg is kedvező foglalkoztatási mutatókkal rendelkezik (országos átlaghoz viszonyított kedvezőbb adatok), de a munkapiaci folyamatokra érzékeny gazdaságpolitikai intézkedései segítségével kedvező hatást gyakorol a helyi foglalkoztatás alakítására, ezáltal a lakossági megélhetési viszonyokra is, amivel

ismételten a térség közössége számára egy magasabb szintű életminőséget képes biztosítani. Az IKT-szektor fejlesztésére is hangsúlyt fektetve egy olyan magas színvonalú közösségi online színtér alakul ki, amely a helyi lakosságon túl, a turisztikai és vállalkozói kör számára is hasznos tartalmak és szolgáltatások hozzáférését és egymással, a helyi döntéshozatali szintekkel folytatott interakcióik hatékony felületét biztosítja. A város és közvetlen környezetének értékteremtő és értékmegőrző erejének, valamint az ezzel járó „Székesfehérvár/Fejér tudat” megteremtésével létrejön egy helyi erős gazdasági és országos szinten is egyedülállónak tekinthető közösségi szféra, amely autonóm módon, az uniós eszközrendszerrel is összhangban területi, integrált és partnerség fókuszú önfejlesztést hajt végre.

Gazdasági jövőkép

A város komplex gazdaságfejlesztési beavatkozásokkal megteremti azt a feltételrendszert, hogy meghatározható gazdasági centrumként tartsák számon a koncepció és a stratégia időtávjában. Az önkormányzat, a lakosság és a helyi vállalkozások együttműködése olyan potenciált jelent, amely képes hatékonyan hozzájárulni az egész régió gazdasági megújulásához, mindezt úgy, hogy az a fenntartható fejlődés eszméjének is megfeleljen. Nemzetközi szinten jegyzett gazdasági erőcentrumként nagytérségi együttműködő hálózat kiemelt tagjaként fejlesztés-transzfer központ szerepet tölt be a hazai modernizációban, gazdaságszervező ereje a határokon túl is érvényesül, innovációs képessége megmutatkozik különösen az alkalmazott kutatások és technológiai fejlesztések terén. Székesfehérvárnak, az ország egyik kiemelt gazdasági erőcentrumának célkitűzése, hogy jelentős ipari potenciáljára, valamint tér- és gazdaságszervező erejére alapozva mind hazai, mind nemzetközi szinten egy versenyképes befektetési övezetet építsen maga köré, amely dinamikusan fejlődő otthont biztosít a kutatás-fejlesztés, valamint innovatív tevékenységeket végző vállalkozások számára. Ebből kifolyólag nő a magasan képzett munkaerő iránti igény, melyet elsősorban a helyi oktatási intézményrendszer által „kitermelt” humánerőforrás biztosít, esetlegesen kialakul a helyi társadalom képzésének vállalati támogatása. Az így kialakuló kedvező helyi jövedelmi viszonyok stabilitása, ennek helyben történő fogyasztás felé terelése erősíti a belső gazdasági cirkulációt, a város és térsége gazdaságát.

A gazdasági hatékonyság érdekében a már meglévő erős ipari parki bázison az ipari kapacitások minőségi növelésére és szolgáltatások bővítésére, új gazdasági funkciók megtelepítésére kerül sor. A város külföldi tőkevonzó-képessége továbbra is országos szinten kimagasló marad, a multinacionális nagyvállalatok száma illetve működőtőke beruházásaik gyarapodnak, melyeket a helyi KKV szektor beszállítói köre erősít a minél eredményesebb gazdasági környezet kialakításában, megindulnak a valódi hálózatosodási folyamatok. Ennek köszönhetően nem csupán a térségi, hanem a külső integrációk is megerősödnek, új partnerségi megállapodások születnek. A tercier szektor erősítésére a város a magas hozzáadott értékű szolgáltatási kör bővülésével reagál, országos szinten is egyedi funkciót megjelenítő fejlesztések indulnak, például az egészségügyi és (sport)rekreációs szolgáltatások bővítésével s erre turisztikai szolgáltatások felfűzésével.

Környezeti jövőkép

Az időszakban a Székesfehérvárt érintő környezetvédelmi, energiagazdálkodási, klímaadaptációs szempontok prioritásával fenntartható városi és városkörnyéki területhasználat valósul meg, amely a lakosság egészséges környezet iránti igényével és tevételes környezettudatos magatartásával párosul. Nem csak a megyeszékhely számára, hanem globális kihívás is az éghajlatváltozás (itt elsősorban a melegedés) és az ehhez igazítani kívánt társadalmi és gazdasági tér kezelése. Térségi alapon szerveződő (pl. agglomerációs) integrált rendezési tervek és település-rehabilitációs tervek kidolgozása szükséges. A klímaváltozás kedvezőtlen hatásai közül Székesfehérvár környezetét elsősorban az élelmiszer termelés biztonságának megteremtése érinti, a szükséges fenntartható vízgazdálkodási és talajvédelmi feltételek kialakítása megtörténik. Másik kiemelten fontos terület a megújuló energiaforrások részarányának, és az energiafelhasználáson belüli növelése, amelyhez a város biztosítja a megfelelő támogatást és színtereket. Vállalati részről végrehajtásra kerül az alacsony CO₂ kibocsátású gyártástechnológiai eljárások alkalmazása, valamint a hatékonyságot és

környezettudatosságot is növelő közlekedési/szállítmányozási rendszer kialakítása. Az üvegházhatású gázok csökkentésére lakossági oldalról a közlekedési kultúra javítására, valamint az alternatív járműhasználatra motiváló programokba indulnak. Bár a gazdaságfejlődéssel kapcsolatban veszélyként jelentkezik az ipari létesítmények térnyerésével, illetve lakásállomány gyarapodásával a zöldfelületek területarányának csökkenése, a város „zöldebbé” tételének eléréséhez a már meglévő park felületek megóvására, illetve újak létesítésére, erdősítésre nyílik lehetőség.

A város kiemelkedő természeti értéke a Sóstó természetvédelmi területe, rendezése megteremti a feltételeket vízpótlása biztosítására, a város lakóit fenntarthatóan szolgáló és fenntarthatóan igénybe vett speciális ökológiai területként alakul újjá.

A városfejlesztési tevékenységek a többszörösen korlátos városszerkezeti meghatározottságok ellenére egy jól működő és funkcionálisan kiegyenlített városrészi alközponti rendszert hoznak létre, sikerül tehermentesíteni a tágabb városközponti térséget. Megteremtődnek az egyes városrészek fizikális kapcsolatainak rendezési lehetőségei, a megmaradt értékes városképi elemek, épített örökségi elemek szervesen illeszkednek városrészi területükbe, rehabilitációs beavatkozások messzemenően figyelembe veszik a megőrzés és a fenntarthatóság szempontjait, a használhatóság és az új funkciók meghonosítása igényének fenntartása mellett. Új városszöveti színfoltként megkezdődik a Fűtőmű kitelepedésével megnyíló terület rehabilitálása.

1.4. Város esetében a város jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

Székesfehérvár térségi szerepkörére vonatkozó jövőképe az időtáv végén:

A város szolgáltató profilja tovább erősödik, együttműködési közvetlen és tágabb környezetével erősödnek, általános dinamizmusa áthat környezetére is, hozzájárul várostérsége fejlődéséhez.

Megfelelő stratégiák megválasztásával Székesfehérvár növelni tudja hazai és nemzetközi szerepköreit, melyek révén országos szinten gazdasági-növekedési pólusként rögzül. A város eddig is jól kihasználva közlekedési csomópont szerepét, valamint az erőforrásaiban rejlő lehetőségeket, így perspektivikusan nemzetközi jelentőségű gazdasági centrummá növi ki magát az Észak-Dunántúlon végighúzó Bács-Győr-Budapest gazdasági tengelyhez kapcsolódva. A hálózati kapcsolatok jövőbeni felértékelődése a magyar településpolitikákban is kiemelt szerepet szán a városnak.

Székesfehérvár szoros kapcsolatot alakít ki a tágabb régió gazdasági szereplőivel, klasztereivel (járműipar, informatika, környezetipar, logisztika), hiszen ezeken a színtereken jelenik meg a gazdaság és a K+F kapcsolódása. Székesfehérvár a jövőben környező térségével szorosabb együttműködési hálózatot kíván létrehozni, mely elősegíti a hatékony helyi gazdasági kultúra és partnerség működését.

Megvalósul az a törekvés, amely egy funkciók ellátásában ésszerűsített településegyüttesi kapcsolatrendszer kialakításának hatékonyabb működését célozza meg a nagyváros és szomszédos települések között. Ezáltal a város szolgáltató, együttműködő várossá válik közvetlen és tágabb környezete számára, hiszen szoros, agglomerációs együttműködésben él már jelenleg is a környező településekkel.

Székesfehérvár a jelenleg még gyenge területi együttműködését erősítve összekapcsolja a városban és a térségben rejlő lehetőségeket oly módon, hogy egy versenyképes, országos szinten is egyedülálló erős helyi társadalmi-gazdasági egységet hoz létre. A térségben egyedül Székesfehérváron jellemző a nagyfokú szakember-koncentráció, így a város számára küldetés szinten is megjelenik a térségi felelősségvállalás, vagyis a megyeszékhely minden segítséget megad a helyi érdekek közös stratégiákba foglalt megvalósulásához. A belső kohéziót több szinten megragadva biztosítható a várostérség dinamikus fejlődési pályája, fontos részfeladat a helyi termelői gazdaság erősítése.

1.5. A településfejlesztési elvek rögzítése

Székesfehérvár Megyei Jogú Város megújult településfejlesztési koncepciója az általánosan alkalmazott horizontálisan érvényesítendő fő alapelvek keretein belül a következő településfejlesztési alapvető szakmai elveket kívánja alkalmazni illetve a koncepció stratégiára (integrált településfejlesztési stratégia), programokra, projektekre való lefordítása esetén figyelembe venni:

I. Fenntarthatóság

A stratégia mentén csak a hosszú távon fenntartható, társadalmi, gazdasági, környezeti és területi szempontból kiegyensúlyozott fejlődési környezetet biztosító vagy ehhez hozzájáruló, optimális erőforrás felhasználású programok és egyedi fejlesztések valósulnak meg:

- A fejlesztések világos **programalapú rendszerben** szervezve kerülnek kialakításra, amely egyben hangsúlyosan kezeli és lehetővé teszi a monitoringozhatóság és a visszacsatolás hatékony alkalmazását.
- A városi, intézményi, a köztulajdonú gazdasági szervezetek és a helyi lakáspolitikai működésében a stabilitást, fenntarthatóságot és folyamatos fejlődést támogató **felelős gazdálkodás és hatékonyság** a fő vezérelv.
- A megyeszékhely **történelmi, szellemi és kapcsolódó kulturális értékeinek** feltárása és megismertetése adja az alapot a helyi identitás és a tudatos városimázs és ismertség megerősítéséhez.
- Az integrált értékvédelmi (természeti-, környezeti-, településképi-, épített örökségi értékek) fejlesztések a megőrzés, **megtartás és tovább hagyományozás** céljait támogatják elsősorban.
- A klímaváltozás hatásainak megelőzése illetve az alkalmazkodási, adaptációs képesség növelése érdekében **integrált klímatervezést** kell megvalósítani.
- Minden polgárnak joga van az **egészséges környezethez**, a fejlesztések elkerülhetetlen velejárója a környezeti és környezet-egészségi kockázatok csökkentése.
- A fenntarthatósági szemlélet terjedése érdekében elengedhetetlen a **környezettudatosság emelése** a fejlesztésekhez kapcsolódóan illetve önálló tevékenységként.
- Az infokommunikációs technológiák által biztosított mindenkor **információ és ügyintézési szolgáltatási környezet** megfelel az aktuális technológiai kapacitás lehetőségeinek, a város polgárai, gazdasági szereplői, intézményei számára egyenlően és megfelelő tartalomszolgáltatással érhető el, idő- és költségtakarékos valamint hatékonyságnövelő hatású.
- Az **alternatív közlekedési módok és integrált közösségi közlekedési rendszer** támogatása enyhíti a kiemelkedő személygépkocsi-penetráció környezeti terhelését.
- Az **intermodális központ** minél több funkciójú kiépítésével a vasútállomásnak és környezetének az elővárosi és helyi/helyközi közlekedés fókuszpontjaként kell szolgálnia a megyeszékhelyre napi rendszerességgel érkező bejáró népességet.
- A társadalom és a gazdaság **valós igényeinek megfelelő oktatási rendszer és kínálat** fejlesztés segíti a tanulólétszám hosszútávú fenntartását, a magasabb helyi gazdasági-szolgáltatási hozzáadott érték létrehozását.

II. Esélyegyenlőség

Az egyes fejlesztések, programok megvalósításakor azok kedvezményezettjei köre nem szűkülhet le etnikai, nembeli, társadalmi státusz, cselekvőképesség, életkor vagy a munkaerőpiacon illetve társadalmi szolgáltatások részvételében nem akadályozó fogyatékoság megléte szerinti különbségek alapján. A megvalósuló fejlesztések a város lakosainak személyes, szellemi, szakmai, gazdasági, szociális érvényesülése elé nem gördíthet akadályokat, elősegíti a kiegyensúlyozott társadalmi viszonyok megteremtését, biztosítja stabilitását:

- a város minden polgára **megkülönböztetés nélkül** dolgozhat, tanulhat és élhet a településen, jogosult szolgáltatások és ellátások igénybe vételére, diszkrimináció és szegregációmentesség
- a **közzolgáltatásokhoz** történő egyenlő hozzáférés
- a **biztonság** (gazdasági szervezetek, népjóléti, tulajdoni, közjavak, lakás, környezet, szociális) és a **védelem** mindenkit megillet
- a szociálpolitikai beavatkozások **preventív jellege** erősödik
- hátrányos megkülönböztetés és előítéletek csökkentése érdekében a **diszkriminatív akadályokat** szisztematikusan felméri és kezeli
- az **áldozattá válás** megakadályozása érdekében megelőző tevékenységeket támogat illetve a krízishelyzeteket kezelő szolgáltatásokat nyújt
- **egészséges életvitelt** szolgáló elemek egyenlően hozzáférhetősége a helyi lakosság számára (sportolási lehetőségek, egészségügyi prevenció)
- **energiahatékony alkalmazások** elérhetősége a helyi társadalom szintjei számára (intézmény, lakosság, gazdaság szereplői)

III. Partnerség

A programalapú megvalósított fejlesztések és tevékenységek alapja, tartalomtól függően, a térségi horizontális vagy vertikális együttműködések (akár közös) alkalmazása, különösen:

- a **multiszektoralitás** (nyitott, az alap tevékenységi kör mellett más szektorok, ágazatok, tevékenységek szempontjait figyelembe vevő) fejlesztési felfogásának megjelenése és alkalmazása
- **közösségi részvétel, nyilvánosság** kötelező mértéken felüli alkalmazhatósága
- a **településfejlesztésben és a település életében résztvevő szereplők** közötti együttműködések hangsúlyozása
- **társadalmi felelősségvállalás** megjelenése és a felelősségvállalás többszereplős megosztása a fejlesztések tervezésében és megvalósításában
- **térségi együttműködések és felelősségvállalás** megszilárdulása, növelve a várostérség területi kohézióját, kölcsönösen előnyös egymásrautaltságát

IV. Adicionalitás

Az addicionalitás elve egyrészt jelenti a **fejlesztési célú források egymást kiegészítő jellegének erősítését**, az uniós támogatások vonatkozásában a kohéziós politika eszközeinek hatékony felhasználása érdekében a közösségi támogatást ki kell, hogy egészítse a hazai költségvetési és/vagy az önkormányzati illetve a saját erős kedvezményezett szerepvállalást, amely elsősorban a megvalósulás felgyorsításához járul hozzá. Az elv alkalmazását természetesen bármilyen más irányból, hazai kezdeményezés felől érkező támogatási konstrukciók esetén alkalmazni érdemes, megmozdítva a térségben lévő mozgósítható saját forrásokat.

Az addicionalitás alkalmazása másrészt a támogató és ösztönző helyi szabályozói, illetve működési környezet megteremtését is jelenti. A tudatos városfejlesztés lényegi eleme a helyi építési és működési **szabályozói környezet fejlesztésorientált** kialakítása, a hatékony forrásfelhasználást támogató, lokális jogi szabályozói és ösztönző eszközök fejlesztése, pl. a termelő beruházásokkal elért helyi adóbevételek folyamatosan „megújuló” **programalapjával** egymásra épülő, vagy helyi fejlesztéspolitikai célok és szükségességek rendszerében hangsúlyos fejlesztések megvalósítása. Ezzel a város közvetlen és évről-évre elérhető helyi forrásokkal teremti meg a vonzó városi környezet fokozatos kialakításának alternatív eszközeit és ösztönzi a további beruházásokat.

2. CÉLOK

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

A jövőképet támogató alapcél indoklása

Az ezeréves Székesfehérvár társadalmi-gazdasági-környezeti életképességének fenntartása vonzó, egymást erősítő gazdasági és lakossági letelepedési célterületként való megerősítése

Székesfehérvár középtávú településfejlesztési koncepciójában megjelenítendő alapcél a jövőképből eredeztetett és elérni kívánt célállapotot próbálja meg felrajzolni, amely egy népességében nem csökkenő város igényei és a város vitalitását biztosító tényezőhármass (társadalmi, gazdasági, környezeti rendszerei) által biztosított lehetőségek azonos fontosságú figyelembevételét ajánlja.

Átfogó célok indoklása

Székesfehérvár középtávú településfejlesztési koncepciójában megjelenítendő átfogó céljai nem képeznek élesen elkülönülő részterületeket, együtt alkotják azt az egységet amely a megyeszékhely jövőképében és átfogó céljában megállapítottak megvalósítását jelenti.

A Székesfehérvárt körülvevő és alkotó társadalmi, gazdasági és környezeti struktúrák kellően számos elemmel rendelkeznek ahhoz, hogy a város és térsége fejlesztési szemléletében az integrált megközelítésmódnak kell vezető szerepet kapnia, számba véve nem csak a sajátos társadalmi-gazdasági-környezeti viszonyaiból adódó érdekeit, de kitekintve szűkebb vagy tágabb - sokoldalú funkciói által vonzott - térségének földrajzi-térbeli összefüggéseire is.

Az átfogó célok és az alattuk kibontott célrendszer mindenkit megszólít, hiszen az érdekek egyeztetésén, a konfliktusok oldásán keresztül megvalósított együttműködés alapú – azaz integrált – város(térség)-fejlesztési szemlélet és tevékenység biztosíthatja a legszélesebb körű előnyök realizálhatóságát, gyorsan változó világunkban a megújuló képesség biztosítását.

	„Rálátás”	Nézőpontok	Érdekek	Mozgósító képesség	Hozzáértés
Civilek, természetes személyek	Társadalmi és kulturális tényezők	Meghallgatás és párbeszéd	Emberek életminősége	Emberi erőforrások	Párbeszéd lefolytatása
Üzleti szféra	Gazdasági tényezők	Idő- és költséghatékonysági tényezők	Piac, jövedelem	Pénzforrások, anyagi javak	Menedzsment és fejlesztés
Közzsféra	Politikai, intézményi tényezők	Közérdek képviselője	Irányítás, tervezés a lehetőségek szerint	Pénzforrások, közjavak	Intézményi támogatási háttér

x. ábra: A területfejlesztésben részt vevő különböző érdekcsoportok közötti integrációban rejlő előnyök összefoglalása

(Forrás: Térségileg integrált fejlesztések, VÁTI, Bp., 2012, p. 16)

Az alábbiakban meghatározott átfogó célok Székesfehérvár meglévő értékeire és sokszínűségére alapoznak, kijelölve az irányokat, amelyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett jövőjének fejlesztési alapjait képezik, és amelyre az integrált városfejlesztési stratégiát alapozni érdemes.

I. Székesfehérvár európai szinten is számon tartott gazdasági erőcentrummá történő fejlesztése

Székesfehérvár célja, hogy gazdasági potenciálja és térségi helyzete kihasználásával nemzetközi szinten jegyzett gazdasági erőcentrummá váljon, a közép-európai gazdasági nagytérségbe tagozódva aktív, fejlesztéseket generáló, felismerhető szereplőként gazdaságszervező ereje városkörnyéke és vonzáskörzete mellett a határokon túl is érvényesüljön.

Az önálló gazdaságszervező központtá válás egyrészt a nagytérségi kapcsolatok (tudás, innováció, üzleti célú együttműködések) tudatos kialakításával és fejlesztésével hazai és nemzetközi együttműködési potenciálok kiaknázhatóságát jelenti a város számára; másrészt autonóm fejlődést generáló, a város már meglévő és piacképes ipari, logisztikai funkcióit erősítő helyi gazdaságfejlesztési politika megvalósítását.

Az OFTK (Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció) Székesfehérvárt mint *nemzeti és perspektivikusan nemzetközi jelentőségű nagyvárosi térség* és mint a *főváros körüli belső városgyűrű városainak* egyike, azok közül gazdasági ereje és történelmi szerepe miatt kiemelten is nevesíti. A város meglévő térségi kapcsolati adottságaival fenntartható módon gazdálkodva élnie kell a fővárosi metropolisz térség közelségéből adódó dinamizáló lehetőségekkel, valamint a Budapest-központúság oldásának/tehermentesítő a célterületeként hatékonyan befogadni új funkciókat.

A gazdaság és városfejlesztés fenntarthatóságának alapjai adottak: sikeres várospolitikai, egyfajta stratégiai gondolkodás, melynek lényege, hogy a gazdaság és így a helyben felhasznált jövedelmek növekedésével, annak elsőbbségével jut a városi funkciók bővülése újabb és újabb forrásokhoz. A város növekedésalapú fejlődésének a forrásai mára felhasználásra kerültek, a város a fejlődés új szakasza elé érkezett. A város és gazdasága versenyképességének fenntarthatósága a gazdasági (és társadalmi) innovációt kezdeményező és kedvezményezett területévé válásban rejlik.

Lendületet a meglévő fejlett és diverzifikált gazdaságnak, a gazdasági szereplők tevékenységének - beleértve az oktatás-kutatás-üzlet hármásának színterét - innováció alkalmazás fókuszú összeszervezése adhat a megyeszékhely és térsége számára egyaránt.

Székesfehérvár országos szinten kimagasló tökevonzó képessége, illetve a magas hozzáadott értékű termelés bővítését célzó üzleti infrastrukturális feltételek adottságain alapulóan cél, hogy Székesfehérvár jelentős ipari potenciáljára, valamint tér- és gazdaságszervező erejére alapozva mind hazai, mind nemzetközi szinten egy versenyképes befektetési övezetet építsen maga köré, olyan övezetet, mely dinamikusan fejlődő otthont biztosít meglévő magas színvonalú feldolgozóipari kapacitásai fenntartásával a magas hozzáadott érték előállítására képes, valamint a kutatás-fejlesztést, illetve innovatív tevékenységeket végző vállalkozások számára.

Az innováció tárgykörébe tartozó aktív elemek ellátásában, az innovációs infrastruktúra intézményi és pénzügyi eszközeinek megteremtésében nélkülözhetetlen a város támogató szerepe, az ösztönző helyi gazdaságpolitika és direkt koordináció.

A helyi iparkultúrára épített innovációs funkciót a fenntarthatóság összhangjának biztosítása mellett a gazdaság képzési igényeinek, a magasabb hozzáadott érték megtermeléséhez szükséges magasabb képzettség iránti igény minőségi kielégítésével együtt kell létrehozni, a szakképzés és a felsőoktatás műszaki profiljának megerősítését szolgáló információs, infrastrukturális és szervezeti feltételekkel együtt, komplex megközelítésben.

II. Székesfehérvár népességmegtartó erejének megőrzése a társadalmi szolgáltatások és környezet feltételeinek javításával

Székesfehérvárnak célja, hogy a megyeszékhely népességszáma hosszú távra stabilizálódjon, gazdasági konjunktúrához kötődő esetleges népességnövekedés kihívásait kezelni tudja. Biztosítja a gyermekellátáshoz, oktatáshoz, a kultúrához az egészségügyi-, szociális és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségét, a szolgáltatások színvonalas ellátását. A város törekszik a családbarát társadalmi szolgáltatások rendszerszerű alkalmazására és elérhetőségére, evvel is a fiatalok megtartását elősegítve.

Lakáspolitikája a városi bérlakásállomány korszerű fenntartása mellett annak méltányossági szempontokon alapuló használatba adásának kereteit is kidolgozza, szociális bérlakáselemei a legrászorultabbak számára elérhető. Egyéb lakáspolitikai eszközökkel nem csak a helybeliek ilyen irányú problémáira tud hatékonyan reagálni, de a betelepülni kívánóknak is megoldást nyújt.

III. Székesfehérvár a városi környezeti elemek jó állapotával szolgálja a helyi lakosságot és gazdasági szereplőket

Székesfehérvárnak célja, hogy (természeti, épített, városi, közlekedési) környezeti elemeinek minőségi és mennyiségi jellemzői optimális kombinációban álljon rendelkezésre a fenntarthatóság követelményeinek megfelelően. Sokszínű területhasználata és városszerkezeti beavatkozásai szolgálják az értékmegőrzéssel, az egészséges környezet biztosításával és általában az élhetőséggel szemben támasztott elvárásokat, amely a városi infrastruktúra fejlesztéseivel, a fenntartható mobilitás megteremtésével kölcsönösen összhangba kerülnek.

Energiahatékonysági fejlesztései a kedvező klíma hatások mellett társadalmi és gazdasági versenyelőnyt is jelentenek a város számára, alacsonyabb költségek, fenntartható lakhatási ráfordítások, lakossági-vállalkozási környezettudatosság elterjedése szempontjaiból.

A városi infrastruktúra kitüntetett elemeként az IKT hálózatok korszerű műszaki háttere révén lehetővé válik az elektronikus tartalomszolgáltatások és interakciók felhasználói oldaláról adódó előnyök realizálása számos társadalmi szférában (lakosság, gazdasági szereplők, helyi igazgatás), amely megint csak a város hatékony működését, virtuális élhetőségének megerősítését is szolgálja.

IV. Székesfehérvár térségi központ szerepének kibontakozása szolgáltató várossá válás útján

Székesfehérvárnak célja, hogy pozícióját megszilárdítsa tágabb környezete térszerkezetében, jól megkülönböztethető arculattal és saját várostérséggel rendelkezzen. Várostérsége kapcsán nem csak annak erőforrásaira támaszkodik (munkaerő, bejáró tanulólétszám, helyi termékek, rekreációs környezet stb.) de fejlett szolgáltatások biztosításával, igények, érdekek és hatékonyságnövelés összehangolása céljából tematikus partnerségeket alakít ki funkciótól függő vonzáskörzetébe tartozó településekkel. Megyeszékhelyként, illetékesség esetén, együttműködik a megye stratégiai, fejlesztési, gazdaság- és társadalom szervezési tevékenységeinek megvalósíthatóságáért.

A térségi együttműködések térnyerése felszámolja a határokkal mesterségesen elválasztott közös tradíciójú és érdekeltsgű területek közötti elszigetelődést, megteremti a tapasztalat- és információcsere, a közös érdekérvényesítés lehetőségeit. A helyi adottságokat a térségi közösségek számára is kamatoztatható társadalmi, gazdasági, kulturális erőforrásokként kell kezelni, és mindezt

úgy, hogy az hozzájáruljon a lakosság jóléti törekvésekhez. A közösségi tudatformáláshoz, térségi kohézió erősítéséhez pedig a helyi identitás fejlesztésén keresztül vezet az út.

Székesfehérvár tranzitállomása számos turisztikai iránynak, így egyrészt célként jelenik meg saját potenciáljaiban rejlő lehetőségek feltárása, másrészt hogy a környező térségek látványosságai felkeresésének kiindulópontjává váljon. A turizmus fejlesztéseket összekapcsolva a többi gazdasági tevékenységgel, növelhető a helyi multiplikációs szerepkört a térségben, és így egy diverzifikáltabb turisztikai-gazdasági szféra jöhet létre.

Specifikus célok

1. Fejlesztés-transzfer központi szerep megerősítése

A cél indoklása

Székesfehérvárnak, az ország egyik kiemelt gazdasági erőcentrumának átfogó célkitűzése, hogy fejlesztés-transzfer központ szerepet töltsön be a hazai modernizációban, innovációs képessége megmutatkozzék különösen az alkalmazott kutatások és technológiai fejlesztések terén, valamint a vállalati innovációban.

Székesfehérvár megújuló gazdasági versenyképességének a kulcsa az innovációs tevékenységeknek otthont adó „Innovációs Park”, illetve annak funkcióit ellátni képes (meglévő intézményi és humánkapacitások bázisán) „innovációs színtér” kialakítása. Az ipari-technológiai-innovációs terület és platform létrehozásához a kezdeti feltételek adottak (rendelkezésre álló szabad/kihasználatlan terület, ideális közlekedési helyzet, tudásintenzív vállalkozások, ezen belül is a high-tech feldolgozóipar magas arányú jelenléte, illetve a meglévő gazdasági szolgáltató szervezetek fejlesztési tapasztalata).

Ez az innovációs színtér az oktatás-kutatás-üzlet hármásának megújulási és fejlesztési színtere figyelemmel a város iparszerkezetének gyújtópontjai mellett a perspektivikus iparági kezdeményezésekre.

A multinacionális és haza nagyvállalatok technológia-transzferré válása Székesfehérvár gazdaságában, illetve érdekeltté tételük a kutatás és fejlesztés elemeinek, valamint innovatív kapacitásaik helyi gazdaságba kapcsolására fontos célja a fejlesztési területnek.

A tudásáramlás elősegítése a helyi gazdaság szereplői számára több területet érintő beavatkozással megcélzott: a csúcstechnológiához és információhoz történő hozzáférés növelése a külföldi tudásközpontokkal és innovációs hálózatokkal való kapcsolat kialakítása, a magas hozzáadott értékű – termelő és szolgáltató – külföldi működőtőke-befektetések (FDI) növelése révén.

Székesfehérvár szerepe a tudásszerzésben a tudás kínálati elemek megerősítését célzó eszközök, a versenyképes tudás keresletének növelését célzó fejlesztések, valamint ezek összehangolási feladatán túl a konferenciaturizmus (konferencia és szakkiállítás) infrastrukturális hátterének megteremtésével teljesebben ki az elkövetkező időszakban.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

- 1.1. Vállalati innováció jelenlegi szűk bázisának szélesítése új, innovatív gazdasági funkció kialakításával
- 1.2. Helyi felsőoktatás részvételének erősítése az innovációs tevékenységek megvalósításában a műszaki felsőoktatás megerősítésén keresztül
- 1.3. Az innovációs célú együttműködések bátorítása

Feladatok és eszközök

A megfelelő K+F feltételrendszer megteremtése több szinten és több területen történő beavatkozást takar.

- Innovációs színtér létrehozása a megerősödő műszaki felsőoktatás intézményi elemeivel összehangolt kutatási infrastruktúra és humánkapacitás bővítése, az innovációs lánc szereplői közötti elsősorban üzleti alapon szerveződő, gyorsan piacosítható fejlesztések menti együttműködések szervezeti hátterének, és szolgáltató-támogató rendszerének a létrehozása;
- Inkubátor kapacitások helyi szintű összeszervezése, a szolgáltatások innováció-alkalmazási szempontú bővítése
- alkalmazott kutatás-fejlesztés (kulcspárági fókuszok: mechatronika, elektronika, informatika, és alternatív energia, gazdasági tudományok) intézményi feltételeinek (szervezeti és technológia) kialakítása a felsőoktatás és a vállalkozások közötti technológia- és tudástranszfer szolgáltatások fejlesztése érdekében, Technológia és Tudásközpont kialakítása;
- nemzetközi szinten is felértékelődő helyi potenciálokra, erőforrásokra alapozott - tudás, innováció, üzleti célú - nagytérségi együttműködések kialakítása;
- területi alapon szervezett együttműködési hálózat és fejlesztések megvalósítása,
- új és meglévő ipari parki bázisú iparterületi fejlesztések megvalósítása, ipari kapacitások növelése és szolgáltatások bővítése;
- Konferenciaturizmus (konferencia és szakkiállítás) infrastrukturális hátterének megteremtése, többfunkciós csarnok létrehozása
- Székesfehérvár-Börgönd reptér fejlesztése, city-logisztikai funkciótól egészen a komplex turisztikai szolgáltatásokkal való megtöltésig

2. Versenyképes tudás- és alkalmazkodó munkaerőkínálat

A cél indoklása

A versenyképes tudás és munkaerőpiaci kihívásokra adaptív munkaerő kialakítása több szinten és több területen történő beavatkozást takar, több cél - *Fejlesztés-transzfer központi szerep megerősítése, Megerősödő műszaki felsőoktatás* - összehangolt és iteratív megvalósítását igényli.

A városban működő szakképzési hálózat mentén olyan fenntartható működési modell kialakítása szükséges, mely az intézményi kapacitások racionalizálási feladata mellett a helyi gazdasági szereplők által támasztott képzési/képzettségi igény aktív és dinamikus befogadásával a képzési kibocsátások igényalapú formálását biztosítja.

Székesfehérvár középfokú oktatásának szerkezeti jellegzetessége, hogy a szakközépiskolai nappali tagozatos tanulók arány kifejezetten magas. A megyeszékhely jelentős szakképzési központ is számos

a településen kívülről bejáró tanulóval, s fontos bázisa lehet a duális szakképzési rendszerek gyakorlati megvalósításának, együttműködve a helyi vállalati körrel.

A képzések összetételének és minőségének megelőző érdekű fejlesztése a versenyképes és helyi igényeket adaptálni képes tudáskínálat kialakítása céljából a beruházások helybevonásához is hozzájárul.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

- 2.1. Képzési kimenetek és a gazdasági igények közötti összhang jobbítása;
- 2.2. Szakember-szakképzésselátás fejlesztés, a szakképzés hatékonyságának növelése;
- 2.3. Meglévő szakképzési hálózaton kívüli képzőintézményi kapacitások és kínálat integrálása

Feladatok és eszközök

- kísérleti jellegű beavatkozások a helyi igények, adottságok, a szerveződő műszaki felsőoktatás és a vállalati igények;
- szervezeti és együttműködési modell kialakítása, beleértve azokat a mechanizmusokat, melyeken keresztül az ipar segítheti a tantervek hozzáigazítását az átalakuló igényeihez;
- diverzifikált és dinamikus szakképzési- és felsőfokú képzési programok (tartalom és hozzáférés (pl. e-learning) szempontjaiból egyaránt);
- tudásbázis-növelő és térítésköteles-specializált e-learning fejlesztések a meglévő bázisokon (pályakezdők, vállalkozóvá válás/munkába való visszatérés, üzleti szolgáltatások .... mesterképzés stb.) (összehangoltan a műszaki felsőoktatás létrehozásával, a vállalati „megrendelésekkel”, az általuk támasztott humánerőforrás igényekkel;
- képzőhelyi és potenciális foglalkoztatói igényeket egyaránt érvényesítő duális képzési rendszer bevezetése (több szinten: felsőfokú szakképzés, felsőoktatási képzés), vállalkozói kör – képző intézmények – önkormányzat hármas együttműködésével.

3. Alkalmazott kutatások és vállalati innováció ösztönzése

A cél indoklása

Az alkalmazott kutatások és vállalati innováció ösztönzése cél az 1. cél, Székesfehérvár Fejlesztés-transzfer központi szerepének megerősítését feltételezi, annak eszközeire közvetlen vállalkozásfejlesztési irányokkal és beavatkozásokkal épít; azokkal összehangoltan kívánja erősíteni elsősorban a kis- és középvállalkozások gazdasági és innovációs szerepvállalását.

Székesfehérváron jelentős és jellemzően kiaknázatlan vállalkozói innovációs potenciál rejlik, ami megmutatkozik a tudásintenzív ágazatok, a high-tech feldolgozóipari, medium high-tech feldolgozóipari és a tudásintenzív szolgáltatások relatív magas arányában. A high-tech ágazati és tudásintenzív tevékenységet folytató cégek kimagasló jelenléte egyúttal attraktivitást is jelent egy további befektetői kör számára, megindítva ezzel a nagyobb gazdasági térben szerveződő iparági együttműködéseket.

A kutatás-fejlesztési tevékenység döntően viszonylag kisszámú, külföldi tulajdonban lévő tevékenykedő nagyvállalatnál és ágazatilag koncentráltan van jelen. A K+F, a külföldről származó tudás begyűjtő hatása a helyi gazdaságba a megelőző időszakban csekély mértékben érvényesült.

Szükségszerű a meglévő kis- és középvállalkozások vállalkozások versenyképességének javítását segítő közvetlen beavatkozás az innovációs törekvések támogatása révén.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

- 3.1. A vállalati működés technológiai és nem-technológiai területein történő újítások ösztönzése;
- 3.2. A kis- és középvállalkozások innovációs tevékenységének támogatása;

Feladatok és eszközök

- ösztönző és támogató rendszer kialakítása az innovatív termékek kifejlesztésére és piacra vitelére induló vállalkozások, vagy létező vállalkozások ötleteinek termékké fejlesztésére (tanácsadás, képzés, lokális mikrohitel program és kapcsolódó szolgáltatások.... helyi ösztönző rendszer „policy” szintű és támogató eszközöket érintő komplex megújítása)
- Székesfehérvár gazdasági versenyképességét, specializációját jelentő ún. perspektivikus ágazatok azonosítása, szakosodási területek felmérése a nemzeti és a régiós intelligens szakosodási stratégiák alapján
- innováció keresleti és kínálati oldalának piaci alapú összeszervezése, tudástérkép és támogató informatikai felület kialakítása
- KKV-k innovációs tevékenységét megalapozó és innovációt generáló, a tudás áramlását hatékonyan közvetíteni képes szervezeti keretek kialakítása, melynek szolgáltatási palettája egészen az innovatív ötletek piacra jutását segítő, innovációs-menedzsmenttevékenység biztosításáig terjed.

4. Stabil helyi vállalkozások

A cél indoklása

Cél foglalkoztatás-orientált gazdaságfejlesztés, a város és térsége gazdasága belső cirkulációjának erősítése a kedvező helyi jövedelmi viszonyok stabilitásának megteremtésével, illetve ennek a helyben történő fogyasztás felé terelése.

A pénzügyi és gazdasági világválság mélypontját követő évek adatai szerint a belföldi keresletre alapozó ágazatok teljesítményét továbbra is csökkenés, illetve stagnálás jellemzi, illetve a KKV-k fejlesztései, innovációs képességeik korlátját jelentős részben a tőkehiány jelenti, illetve a szűk/szűkülő piacok.

A kis- és középvállalkozásokon keresztül, a kis- és középvállalkozásoknál specifikusan jelentkező fejlesztési és fejlődési problémák célzott beavatkozásaival tehetünk további lépéseket egy fenntarthatóbb termelési kultúra megteremtése felé Székesfehérváron.

A versenyképes, országos szinten is egyedülálló erős helyi gazdaság létrehozása céljával a fejlesztési irány hangsúlyosan kezeli a helyi és közösségi alternatív gazdaságfejlesztési programok megvalósítását, a helyi és térségi gazdaságfejlesztés hálózatának infrastrukturális és intézményfejlesztési feladatait a területi együttműködések erősítése, valamint a városban és a térségben rejlő potenciálok összekapcsolása révén.

A város számára küldetés szinten is megjelenő térségi felelősségvállalás egyik területe a belső kohéziót több szinten megragadó helyi gazdaság fejlesztése. A város környezete még számos kiaknázandó

mezőgazdasági kultúrával/potenciállal bír, a térségi termelő és kézműves ipar támogatása a nagyváros feladatát képezi.

A fejlesztések kiemelt eleme a terciér szektor, ezen belül is a személyi szolgáltatások; az ehhez kapcsolódó egészségturizmus, és mindezekhez kapcsolódóan az innovatív megoldások, mint jelentős versenyképességi, növekedési, munkahelyteremtő és élőmunka-igényes területek kiemelt fejlesztése. Székesfehérváron, 2011 végén a munkavállalók 53,18%-a (22.686 fő) dolgozott a szolgáltató szektorban.

Végezetül Székesfehérvár gazdaságának egyik megújítási és fejlesztési alapja a helyi megújuló energiabázisra és energiabázissal „építő”, hazai és nemzetközi környezetben egyaránt versenyképes KKV szektor azzal, hogy az energiatakarékosság és hatékonyság nyújtotta versenyelőny a lokális, megújuló energiahordozói adottságok kihasználása mellett az energiahatékonysági szempontok szerinti technológiai és működési infrastruktúrát érintő korszerűsítésekkel és azok hozzáférhetőségével aknázzható ki teljességében.

A fent említett célok és beavatkozási logika révén érhető el, hogy a város nem csak gazdasági zónaként, hanem az életminőség egyik pólusaként is megjelenjen Európa térképén.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

- 4.1. Versenyképes, országos szinten is egyedülálló erős helyi gazdaság létrehozása a helyi közösségi piacok, agrárlogisztikai platformok kialakításával
- 4.2. Belső fogyasztáson alapuló együttműködések előmozdítása, kapcsolatteremtési célú infokommunikációs eszközök és tartalmak fejlesztése
- 4.3. Kkv-k piacképességének (bel- és külföldi) növelése a hálózatosodási folyamatok elősegítésével, a beszállítói szerepkörük, üzleti kapcsolataik és működési hatékonyságuk növelésével;
- 4.4. Munkaerőigényes ágazatok problémáira való hatékony reagálás;
- 4.5. Újdonságok, piaci alapon működő innovatív megoldások ösztönzése a szolgáltatási szektorban, terciér szektor új szakosodási elemei megerősítésében rejlő potenciálok kiaknázása
- 4.6. Kistérségi szinten összehangolt munkaerőpiaci koordináció

Feladatok és eszközök

- Kedvező és helyi igényekre szabott finanszírozási konstrukciók kidolgozása
- város és térsége szálláshelykínálatának minőségi- és racionalizált kapacitásfejlesztése
- egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, bővítése sportrehabilitációs központ létrehozásával (magán és/vagy közfeladat-ellátás bázisán, önálló vagy meglévő intézményi hálózaton keresztül)
- egészségügyre épülő és azzal párhuzamosan működő gyógyturizmus, szolgáltatások és szolgáltatók bővítése, egészségügyi szolgáltatók közötti együttműködések kialakítása;
- KKV-k piacképességének (bel- és külföldi) növelése technológiai és egyéb beavatkozásokkal (hálózatosodási folyamatok elősegítése, a KKV-k beszállítói szerepkörének, bel- és külpiazi megjelenésének támogatása, „Low carbon”beruházások támogatása);
- Helyi gazdaságot erősítő komplex program (helyi termékek bemutatását, megismertetését szolgáló programok, vásárok és egyéb alternatív felületek kialakítása/ megszervezése,

infrastrukturális és információs háttér fejlesztése, Helyi keresleti és felvásárlási rendszer kialakítása).

- Helyi igényekre reagáló raktározási, logisztikai kapacitások fejlesztése;
- A térség munkaerő-piaci helyzetének javítása foglalkoztatás ösztönző programokkal

5. Megerősödő műszaki felsőoktatás

A cél indoklása

Cél a gazdaság képzési igényeinek minőségi és lehetőség szerint mennyiségi kielégítése a város és környéke munka-erőpiaci igényeire hatékonyan reagáló székesfehérvári műszaki felsőoktatás megerősítésével, helyi érdekek érvényesítésével a felsőoktatási intézményrendszerek fejlődését befolyásoló fejlesztési irányokban.

Székesfehérvár régi célja egyfajta saját bázisú műszaki felsőoktatás létrehozása, hiszen bár az alapok régóta adottak, de eddig elsősorban szűk spektrumú szakterületeken, külső intézményi központok döntéseitől függött a továbblépés lehetősége. A város gazdaságának ereje, orientációja és diverzifikációja, a gazdasági szereplők műszaki szakemberek utáni igénye jelentős keresleti piacot generál a megyeszékhelyen, melyet a felsőfokú képzésnek és a város meglévő felsőoktatási intézményeinek le kell tudni követnie. Fokozatosan építkezve, versenyképes szakirányokra (elsősorban a meglévő ipar kulcságazataira, illetve a perspektivikus iparágakra proaktívan reagálva, valamint a kulcskompetenciák biztosításával) és szakmákra koncentrálni növelhető a városban műszaki területeken tanulók létszáma, a város fiatalokra gyakorolt vonzerejét növelve.

A képzések összetételének és minőségének megelőző érdekű fejlesztése a versenyképes és helyi igényeket adaptálni képes tudáskínálat kialakítása céljából jelenti egyrészt a diverzifikált és dinamikus felsőoktatási képzési programok kidolgozását, másrészt azokat a mechanizmusokat, melyeken keresztül a vállalatok formálhatják a képzési tartalmak és kimenetek hozzáigazítását az átalakuló igényeikhez elméleti és gyakorlati aspektusból egyaránt.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

- 5.1. Oktatás-kutatás megfelelő infrastrukturális feltételeinek megteremtése
- 5.2. Duális felsőoktatási szakképzés környezetének kialakítása
- 5.3. Diák és tanári ösztöndíjrendszerek működtetése
- 5.4. Karriercentrum illetve együttműködési platform kialakítása a gazdasági és oktatási szféra között

Feladatok és eszközök

- Műszaki- és a társadalomtudományi felsőoktatás megerősítése
- Intézményi kapacitások racionalizálása, szükséges infrastruktúra fejlesztésekkel
- Területbiztosítás
- Kezdeményező, mediátori szerepkör támogatása a felsőoktatási szereplők és a gazdasági szféra között
- Munkaerőpiaci előrejelzések becsatornázása, módszertani fejlesztése
- Tananyagfejlesztés, rugalmas oktatási formák kidolgozása és alkalmazása
- Végzettek karrier nyomonkövetése, visszacsatolás,

- Marketing

6. Fenntartható és innovatív humán szolgáltatási rendszerek

A cél indoklása

Székesfehérvár vonzerejét és megtartó erejét egyaránt emeli a helyben és mindenki számára elérhető közösségi és humán szolgáltatáskínálat, amely hatékonyan képes tükrözni a városlakók és a városhasználók szükségleteit. Az önkormányzat által fenntartott, támogatott vagy fontosnak tartott humán szolgáltatási ágak átgondolt helyi szakpolitika(ák) általi támogatása kielégítő színvonalon látja el a különböző életkori, státuszbeli, élethelyzetben lévőket. Ezek egyes köreit nagy számban városba ingázók is használják, leginkább a köznevelési és szakoktatási illetve az egészségügyi területen. A különböző intézményrendszeri ellátások hatásfokának és fenntarthatóságának javítása illetve az egyenlő esélyű hozzáférhetőség megteremtése nem csak az ellátottaknak jó vagy a fenntartónak hasznos, hanem közvetve a többi városlakó életminőségére is hatással van. Mindenekelőtt a társadalmi felelősségvállalás és befogadás-szolidaritás elveinek gyakorlati megvalósulásában elsősorban érdekelt hátrányos helyzetű vagy kiemelt figyelmet érdemlő emberek és csoportok (pályakezdők, idősek, fiatalok, szegények, idősök, fogyatékkal élők, betelepülők, stb.) esetében van szükség a meglévő ellátásformák optimalizálására és új eszközök, módszerek, az öngondoskodás lehetőségének megteremtésére többszereplős együttműködésekben, kezdeményezések útján. Külön kihívást jelent a nagy ellátórendszerek működésének központi - folyamatban lévő - átalakításával járó szerepvállalási körök kialakítása, amely szintén együttes gondolkodással vezethet sikerre.

A humán szolgáltatási környezetbe nem csak a klasszikus álgazatokat értjük bele (pl. szociális szféra, egészségügy, köznevelés, foglalkoztatási szolgálat, stb.), de a helyi közösségek számára való hasznosságuk szempontjából a kultúra, a rekreáció és a biztonság témaköreit is.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

- 6.1. Egészségügyi és szociális szolgáltatási intézményrendszer kapacitásfenntartása, hozzáférés biztosítása
- 6.2. Társadalmi befogadási, megkülönböztetés-nélküliségi és esélyegyenlőségi kritériumok horizontális érvényesítése a humán szolgáltatások szférájában
- 6.3. Színvonalas általános iskolai és középiskolai szintű oktatási kínálat és a köznevelési és szakoktatási szolgáltatások térségi vonzóerejének fenntartása, felnőttképzés szakmai megerősítése
- 6.4. A helyi központú felsőoktatás műszaki, sokrétű társadalomtudományi, művészeti képzéskínálatának és tudományos élet szervezői képességének megerősítése
- 6.5. Városterésre kitekintő foglalkoztatási-munkaerőpiaci koordináció
- 6.6. A megyeszékhely kulturális sokszínűségének láthatóvá és elérhetővé tétele, intézményrendszeri és kultúrateremtő közösségi fejlesztések
- 6.7. Korszerű és jól kihasznált sport és rekreáció közösségi terek, területek, létesítmények fenntarthatóságának biztosítása
- 6.8. Lakossági biztonságérzet erősítése infrastrukturális fejlesztésekkel, rendőrségi együttműködésekkel

Feladatok és eszközök

- Az egészségügyi kapacitások alakulásának az aktuális helyi demográfiai struktúrához igazítása, reagálóképesség
- A város alap- és járóbetegellátó rendszerének, illetve a nagyobb területi ellátási kötelezettséggel járó speciális járó- és fekvőbeteg szakellátások minőségi fejlesztése, szakember-ellátottság megoldása
- Egészségügyi prevenció korosztály-specifikus rendszerének kiépíthetősége
- Piaci egészségügyi szolgáltatások szerepének megszilárdulása a város gazdaságában
- Humán szolgáltatások monitoringja, igénybevevői, kihasználtsági, fenntartói szempontok beépítése
- Helyi érdekek érvényesítése az intézményrendszerek fejlődését befolyásoló fejlesztési irányokban, önálló helyi kezdeményezésű humánerőforrás fejlesztések (önkormányzati és alulról jövő) megvalósítása
- Esélyegyenlőségi programok révén a veszélyeztetett korúak, megváltozott munkaképességűek és hátrányos helyzetű lakosság támogatása, a helyi munkaerőpiacba történő reintegráció lehetőségeinek feltárása
- Idősebb korúak többrétű (szolgáltatások, szociális ellátás, egészségügy, foglalkoztatás) igényére alapozott és aktivitásukat elősegítő a köz- és magánszektor közötti hatékony feladat-megosztási és fenntartási modell, integrált stratégiák megvalósítása
- A helyi, de térségi hatókörű köznevelési rendszer általános és középfokú iskoláinak, a szakiskoláknak KLIK fenntartói és városi tulajdonosi kötelezettségeinek összehangolása
- Helyi oktatás teljesítményének emelése
- A magánkezdeményezésű, életképes képzési kínálatot városba hozó szolgáltatók támogatása
- Releváns felnőttképzési tartalmak, és hatékony módszertanok kialakítása
- Helyi igényekkel összehangolt szakoktatás, duális képzési lehetőségek kiterjesztése a vállalkozásoktól érkező visszacsatolások messzemenő figyelembevételével
- KJF problematikájának megoldása, újjászerveződésének támogatása
- Helyi kezdeményezésű felsőoktatási együttműködések támogatása
- Helyi foglalkoztatási, képzési programok a problémák átmeneti megoldhatóságának segítésére, térségi munkaerőpiaci koordináció
- Intézményi szolgáltatások felhasználói bázisának bővítése (közművelődés, képzések)
- A helyben elérhető kulturális szolgáltatások és rendezvények helyi igénybevételének elősegítése, támogatási formáinak, illetve figyelemfelhívás támogatása, alkotóközösségek megnyilvánulási formáinak biztosítása, elérhetőségük
- Kulturális infrastruktúra fejlesztése, új helyszínek rendszerbe illesztése, meglévő épületek kulturális funkcióinak kijelölése sajátos kulturális arculat, „brand” kialakításával
- A tömegsportolási lehetőségek bővítésére az e célra használt közösségi terek kínálatának minőségi javítása, igényalapon mennyiségi bővítése
- Prevenció célból a mozgásra, egészséges életmód felé terelő szemléletformálási akciók
- Egyesületek és sportszövetségek differenciált támogatási rendszerének megújítása
- Rekreációs területek kijelölésekor, a pontos funkciók és területhasználat előzetes kidolgozása

- Rendőrség munkájának anyagi vagy eszközalapú támogatása meghatározott együttműködési keretek között
- A helyi honvédelmi szervezetek meglévő sport-, kulturális- és oktatókapacitásán alapuló fejlesztések
- Lakossági panaszok becsatornázása, problématerületek feltárása
- Távfelügyeleti rendszerek, biztonsági kamerák üzemeltetése, területi lefedettségek kialakítása

7. Családbarát társadalmi szolgáltatási környezet

A cél indoklása

A gyermekes családok városban tartása különösen fontos egy-egy település számára és nem csak a nyilvánvaló gazdasági, helyi-fogyasztási megfontolásokból. A település demográfiai megújulóképeségét mutatja, ha lakói mernek gyermeket vállalni, családot indítani, mert biztosítva látják saját és gyermekü(ei)k jövőjét illetve a munkahely-jövedelem megszerezhetőségén túl széles palettájú és igényeikre reagáló szolgáltatások segítségével járul hozzá a város a családok életminőségének növeléséhez.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

- 7.1. A kisgyermekkel kapcsolatos bölcsődei-óvodai ellátás igényalapú megszervezése, korszerű nevelési módszertanok alkalmazása
- 7.2. A családi szabadidő eltöltésének városi színtereinek fejlesztése
- 7.3. A családok foglalkoztatási, szociális körülményeinek innovatív szolgáltatásokkal való támogatása

Feladatok és eszközök

- Kötelező önkormányzati feladatellátás és alternatív gyermekelhelyezési módok (családi napközi, céges óvodák, stb.) összehangolása, támogathatósági formái
- Biztonságos játszóterek, játszóparkok, zöldterületek kialakítása, fenntartása
- Családi kulturális programkínálat fejlesztése
- Családok szociális, gazdasági státuszában bekövetkező hirtelen és negatív irányban történő változásokra való gyors helyi intézményrendszer-oldali reagálóképesség fejlesztése
- A munkaadók családi szempontokat figyelembe vevő rugalmas vagy csökkentett munkaidős illetve egyéb foglalkoztatási kezdeményezéseinek támogatása
- Igényfelmérési akciók létrehozása, eredményeik rendszerszintű visszacsatolása

8. Méltányos és vonzó helyi lakáspolitiká

A cél indoklása

Székesfehérvár esetében a demográfiai stagnálás esetén is új lakásépítésekre van szükség, még akkor is, ha figyelmen kívül hagyjuk az esetleges betelepedési hullám által gerjesztett igény növekedést, hosszú távon (2030-at meghaladóan) pedig egyes lakótelepi területek kiváltására is szükség lehet. A város gazdasági vonzereje és jövedelemtermelő ereje igencsak diverzifikált lakhatási igények kielégítését vonja maga után, változik a háztartások szerkezete (fragmentálódik, nőnek az egyéni minőségi és alapterületi igények), megjelenhet a betelepülni kívánók, a minőségi, magasan képzett

munkaerő keresleti nyomása. Urbánus, élhető új lakóterületek építésére csak a jelenleg rendelkezésre álló lehetőségek kimerítése esetén kerül sor, amelynek tartalékterületei még jelen vannak pl. Maroshegyen. A helyi lakáspolitikának az előbbiekre is kiemelt figyelmet kell szenteljen amellett, hogy a helyi bérlakás piac (önkormányzati vagy magán) kínálati fejlesztése szükséges, illetve az infrastruktúrafejlesztések mellett a szociális lakhatási és egyéb letelepedési támogatási rendszerek megújítása, kialakítása is előtérbe kerül.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

8.1. Önkormányzati tulajdonú-, kezelésű lakásállomány lehetőségek szerinti korszerűsítése, tulajdonban tartása, bővítése

8.2. Önkormányzati tulajdonú-, kezelésű lakásállomány képes a differenciált helyzetű lakossági igények részbeni kezelésére, differenciált lakáskínálata alapján, amelyet egy méltányos kiutalási illetve letelepedés támogatási rendszer segít

8.3. Területi szinten kiegyensúlyozott lakhatási programok keretében együttműködik a környéki alvótelepülésekkel

8.4. Településrendezési eszközeivel, segíti és kordában tartja a városi lakóterületi fejlesztéseket, megelőzi a hiányzó intézményi ellátások kialakulásának lehetőségét

Feladatok és eszközök

- Fiatal és a munkaképes korosztály helyben maradását, letelepedését segítő intézkedések
- Lakásépítési és -felújítási támogatási rendszer kidolgozása, finanszírozási források, részt vállaló finanszírozói körök felkutatása
- Üresen álló lakások bevonása a helyi lakáspiacba
- Egyensúlyt kell találni a szociális, a fiatalok első lakáshoz jutási, fiatal családok segítése kapcsán felmerülő és a városba érkező minőségi-magasan képzett munkaerő lakhatási igényei kezelése között

9. Együttműködésen alapuló többszereplős társadalmi szolgáltatások

A cél indoklása

A helyi, kisközösségi együttműködések, kezdeményezések, önkéntes mozgalmak támogatása számos területen gyakorolhat pozitív hatást a város lakosainak életére vagy akár önkormányzatának feladatellátására. A városfejlesztési stratégiák részeként, azok tartalmát szélesíthetik és támogatottságának növelésében is szerepet játszhatnak. Együttműködések létrehozhatóak az önkormányzattal, a helyi vállalkozásokkal vagy egyes szolgáltatásokra specializálódott civil-, egyházi-, intézményi-, non- vagy for profit szervezetekkel egyaránt, bármilyen többszereplős kombinációban.

Az ilyen típusú tevékenységek különösen alkalmasak a szociális problémák helyi szintű kezelésére, a társadalmi hátrányok csökkentésére, kulturális együttműködések hátterének megteremtésére, szemléletformálásra, előítélet és diszkrimináció csökkentésre, generációk közötti párbeszédre, helyi társadalmi kohézió és integráció, -felelősség megteremtésére.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

9.1. Társadalmi szolgáltatásokat nyújtó civil szerveződések és együttműködések támogatása

9.2. Magántőke bevonása a humánszolgáltatások alapjainak megteremtésére vagy a szolgáltatás fenntartásának biztosításába

9.3. Alulról szerveződő, közösségi kezdeményezésekben rejlő tartalékok felszínre hozása

9.4. Közbiztonság javítása a lakossági együttműködések és prevenció erősítése útján

Feladatok és eszközök

- Átláthatóság és minőségbiztosítás kialakítása
- Szervezetfejlesztési akciók, beruházások
- Vállalkozások érdekeltté tétele, társadalmi felelősségvállalás típusú tevékenységei csatornázása a városi humán szolgáltatási fejlesztésekbe
- Egészség- és környezettudatos életmódra nevelés, szemléletformálás
- Öngondoskodás gondolatának erősítése, kapcsolódó alapvető ismeretek, gyakorlatok megismertetése
- Rendőrségi-civil együttműködésen alapuló prevenció programok kialakítása
- Nyugdíjasok aktív életkorának meghosszabbítása, tudásuk hasznosítása közösségi tevékenységekben-környezetben
- Közérdekű és szakmai koordináció és információáramlás megteremtése, mentorálás, facilitálás

10. Jó állapotú és elemeiben harmonikusan illeszkedő városi szerkezet

A cél indoklása

Székesfehérvár meglévő városszerkezetének fejlesztése a rendelkezésre álló források ésszerű felhasználásával folyik, amely egyaránt hangsúlyosan kezeli a meglévő értékek megmentését és hozzáférhetőségét, az ökológiai szempontból értékes területek megvédését, esetleges bővítését, megfelelő tartalékterületekkel rendelkezik a lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztések számára egyaránt.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

10.1. A gazdasági, társadalmi, környezetvédelmi, infrastrukturális és városépítészeti szempontok átfogó és összehangolt kezelése

10.2. Sokszínű és takarékos városi területhasználati viszonyok megteremtése

10.3. Zöldfelületi rendszerek és rekreációs területek fejlesztése, minőségben, fenntarthatóságban, új területek bevonása

10.4. Épített örökségkezelés és értékvédelem, városkarakter megőrzése

10.5. Városi alközpontok fejlesztése

10.6. Élhető és fenntartható lakóterületek kialakítása, rehabilitációra szoruló komplex kezelése

10.7. A nagy kiterjedésű, jó minőségű mezőgazdasági területek optimális hasznosítása

Feladatok és eszközök

- A történelmi múlt örökségeiben rejlő potenciálok kiaknázása célzott intézkedésekkel (hasznosítás, funkcióadás)

- A funkcionális településrészek arculatának újraélesztése és revitalizációja, új funkcióval történő megtöltése, intézménytelepítés
- Az értékek népszerűsítése
- Hosszabb távú célokból levezethető fejlesztések előtérbe helyezése
- Közterületek élhetőségének javítása
- Ökológiai hálózat terhelésének mérséklése, terhelhetőségének növelése hálózatban történő kezeléssel és fejlesztéssel
- Barnamezős vagy alulhasznosítás által veszélyeztetett városi területek kezelése
- A honvédségi objektumok vonatkozásában környezetvédelmi, és kármentesítési feladatok megvalósítása
- Táj- és környezetgazdálkodási szempontok érvényesítése
- Alul vagy nem megfelelően hasznosított mezőgazdasági területek erdőtelepítésével új alternatív jövedelemszerzési forrás megteremtése
- Indokolatlan belterületbe vonás, városi terjeszkedés megakadályozása
- Vegyes területhasználat hangsúlyozása a szabályozás eszközein keresztül

11. Rendezett városi infrastruktúra

A cél indoklása

A városi infrastruktúra egy város megítélésében az alapvető szempontok egyike közé tartozik, az infrastrukturális elemek minél teljesebb értékű kiépítettségével nagymértékben hozzájárul a városlakók megfelelő életminőségéhez, letelepülési és gazdasági szempontból képes vonzó célponttá tenni a várost, ami a versenyképesség kulcseleme. Az önkormányzat számára kiemelt feladat a vonzó települési környezet biztosítása, az infrastruktúrák fenntartása, energiahatékonysági szempontok szerinti korszerűsítése és hozzáférhetőségének megteremtése.

A jó minőségű infrastruktúra meglétének egyik alapvető feltétele a városban képződő hulladékok minél magasabb szintű kezelése. Hulladékgazdálkodás tekintetében elengedhetetlen az országos szintű elvárásokhoz és elvekhez való rugalmas alkalmazkodás, így helyi szinten kiemelt feladatként kell tekinteni a közüzemi szolgáltatások között a megfelelő és fenntartható, a jogszabályi környezet változásait is hatékonyan kezelni képes komplex hulladékgazdálkodási rendszer kialakítására és működtetésére.

A klímaváltozás hatásainak tulajdonítható szélsőséges időjárási körülmények hatásainak mérséklése, az egyre gyakoribbá váló intenzív csapadékhullás okozta károk megelőzése olyan kihívást jelent a város számára, mely a biztonságos városüzemeltetés feladatának teljesítésén túl valamennyi beavatkozás és fejlesztés éghajlatvédelmi aspektusú elemzését is jelenti.

A város vezetékes (ivóvíz, szennyvíz, távhő) közműhálózati rendszere jól kiépített, elsődleges feladat a biztonságos szolgáltatás fenntartása energia és költséghatékonyság növelő beavatkozásokkal történő fejlesztése. Fejlődési lehetőség elsősorban a szennyvíziszapok kezelésében, hasznosításában, valamint az szennyvíztisztító telepen keletkező energiaforrások (biogáz) hasznosításában mutatkozik.

A városlakók egészségügyi állapotát jelentős mértékben meghatározni képes tényező az élettér zajterheltségi és légszennyezettségi állapota. Szükséghatár zaj és levegőminőségi problémáinak fő forrása a közlekedés, mely az országos szinten is magasnak számító egyéni gépjárműhasználat

csökkentésével, intelligens mobilitás kialakításával, alkalmazásának előmozdításával hatékonyan kezelhető. A levegő minőségét a mozgó szennyező források mellett helyhez kötött pontforrások is terhelik, melyek elsősorban fűtési eredetűek, ezért középtávon az egyik legfontosabb megoldásra váró feladat - a közlekedés okozta problémák, a motorizáció bővülése mellett – a királysori fűtőerőmű által keltett kibocsátások problémájának megoldása, a városközponti, központhoz közeli elhelyezkedésű hőtermelői, fűtőerőműi kapacitások kitelepítése.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

11.1. Országos elvekhez igazodó, komplex hulladékgazdálkodási rendszer kialakítása

- Keletkező hulladék mennyiségének csökkentése
- Keletkező hulladék újrafelhasználási és újrahasznosítási arányának növelése
- Lerakással történő ártalmatlanítás visszaszorítása
- Szennyező források megszüntetése, hatásainak mérséklése
- Köztisztaságot szolgáló intézkedések bővítése

11.2. térségi szinten összehangolt vízgazdálkodási rendszerek elemeként lefolyáscsökkentő víztározók kialakítása

11.3. Vízvezető rendszer hiányosságainak, elégtelenségeinek felszámolása

11.4. Közműhálózati infrastruktúra zavartalan működésének biztosítása növekvő működési hatékonysággal párosulva

11.5. Szennyvíziszap elhelyezésének megoldása, mezőgazdasági, energetikai célú hasznosítása

11.6. Kibocsátások (emisszió) csökkentése

11.7. Érintettség és konfliktusok csökkentése (immisszió)

Feladatok és eszközök

- térségi hulladékgazdálkodási rendszer hiányzó vagy bővítését indokló elemeinek megvalósítása
- közmű hálózatot fenntartó, szolgáltatásbiztonságot és hatékonyságot eredményező beavatkozások
- keletkező hulladékok (szennyvíziszap, települési zöldhulladék) anyagában és energiában való hasznosításának elősegítése
- életminőség javító levegőtisztasági és zajvédelmi terhelés csökkentő beruházások (közlekedésszervezés, új távhőtermelői kapacitások)

12. Fenntartható ökológiai vízgazdálkodás

A cél indoklása

Meghatározó, stratégiai jelentőséggel bíró természeti erőforrások a város vízkészletei is, amelyekkel mind minőségi, mind mennyiségi értelemben felelősen, fenntartható módon kell bánni. A lakosság számára elengedhetetlen a jó minőségű és mennyiségű ivóvíz folyamatos rendelkezésre állása, melyet a vízkészletekkel történő tudatos gazdálkodás kialakításával lehet elérni, így a víznek stratégiai szerepe van egy város életében. Az éghajlatváltozás veszélye napjainkban növekszik, ami az átlagos hőmérsékleti és csapadék viszonyok jelentős megváltozását, a szélsőséges környezeti jelenségek,

hatások növekedését eredményezheti. A vízgazdálkodásban elsősorban az extrém hidro-meteorológiai eseményekre, szélsőséges csapadékviszonyokra kell felkészülni, melyek egyrészt árvízveszélyt, másrészt szárazságot eredményezhetnek. Vízvisszatartással, a város – vízgyűjtő – komplex vízgazdálkodásának megvalósulásával a csapadék csökkenésének hatása bizonyos mértékig kompenzálható.

A települési vízgazdálkodásnak szervesen illeszkednie kell a megyei, térségi, illetve az országos vízgazdálkodás rendszerébe, melyeknek alapvető célja a jó állapot elérése. A takarékos és átgondolt felhasználási alapelveknek itt is ugyanúgy kell érvényesülnie. Ebből következően az emberi vízfelhasználás tervezését három alapelvnek kell vezérelnie: vízfogyasztás mérséklése, szennyeződések visszaszorítása, vízvisszaforgatás.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

12.1. Vízellátás biztonságának növelése, ivóvízbázisok fenntarthatóságának védelme

12.2. Víz megtartása, hasznosítása

12.3. Szennyvízelvezetés fejlesztése a felszíni és felszín alatti vizek védelme érdekében

12.4. Vízfolyások jó ökológiai állapotának elérése

Feladatok és eszközök

- Vizekkel való takarékos bánásmód tudatossági akciói egészen a tározó kapacitások növeléséig
- Városi lefolyás csökkentése a csúcs-vízhozam redukálása céljából
- Csapadékvíz visszatartása és maximális felhasználása
- Vizek szennyeződésének megakadályozását szolgáló beavatkozások
- Szennyvíztisztítás hatásfokának szinten tartását, növelését célzó fejlesztések
- Infrastrukturális költségek csökkentése (például a csapadékvíz zöldfelületekre vezetésével)
- Városkép javítása a vízfelületek megjelenítésével és beillesztésével a funkcionális zöldövezetekbe

13. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése

A cél indoklása

Az EU-s stratégiák által, éghajlati és energetikai politika területén megfogalmazott céljaira építve, fő kihívásaira reagálva az energetikai fejlődésnek támogatnia kell a hatékony energiafelhasználást, az energiabiztonságot a lakosság és a vállalkozások számára, valamint a helyi energiapolitika ellátásbiztonság, versenyképesség és fenntarthatóság közös céljaira való összpontosítását.

Igazodva az országos fejlesztési dokumentumok céljaihoz, figyelembe véve Székesfehérvár aktuális gazdasági-társadalmi helyzetét és építkezve a helyi területfejlesztési stratégiai dokumentumokban elérni kívánt jövőképhez Székesfehérváron szükséges az energiagazdálkodás innováció-vezérelt és az ellátás-biztonságot szem előtt tartó megújítása a hagyományos energiarendszerek revitalizációjával, valamint a megújuló primer energiahordozók alkalmazásával, mindezentül a helyi hálózatos együttműködés, a lokális energetikai-szakmai kontroll és a koordinációs támogató keretek kialakítása.

Székesfehérváron az elmúlt években a szelektív hulladékgyűjtéssel, hulladékgazdálkodással, egészséges ivóvízzel és szennyvízelvezetéssel kapcsolatban történtek jelentős előrelépések. Ezeknek a

rendszereknek a fenntartása mellett a jövőben az energiatakarékosságra, és a megújuló energiák hasznosítására szükséges nagyobb figyelmet fektetni, többek között azért is mert napjainkban az energiatakarékosság, és a zöld energia hasznosítása világszerte felfutó ágazat, így olyan újabb potenciális gazdasági lehetőség válik kiaknázhatóvá, mely a fenntarthatóság elvéén alapul.

Az energiahatékonyság növelése érdekében a városi intézmények energia megtakarítását jelentő beruházások ütemezett megvalósítása szükséges.

Az épületek energetikai felújításával tapasztalati adatok alapján 15-30 %-os energia megtakarítás érhető el. A városi intézmények energiafelhasználásának csökkentése nemcsak a nemzeti vállalatokhoz való helyi szintű hozzájárulás és környezetünk védelme miatt kiemelten fontos feladat, hanem a költségek oldaláról megközelítve is elemi érdek. Az Önkormányzat részére javasolt az önkormányzati intézmények energiacsökkentési stratégiai tervének kidolgozása.

Szorgalmazni kell a lakossági energiatakarékos beruházások megvalósításának elősegítését fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés) megvalósításával.

Székesfehérvár országos szinten kiemelkedő helyen áll a lakóépületek energiahatékonysági felújításának megvalósításában. Továbbfejlesztés a megújuló energiahordozók felé történő előremozdulásban és a lakossági energiaigények, szokások formálásában kínálkozik.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

13.1. Megújuló energiák hasznosításának bővítése és a megújuló energiaforrások felhasználásának növelése

13.2. Épített városi környezet energetikai megújítása

13.3. Energia-hatékony és megújulni képes helyi gazdaság kialakítása

13.4. Társadalom energiatudatosságának fejlesztése

Feladatok és eszközök

- Megújuló energiák hasznosításának bővítése és a megújuló energiaforrások felhasználásának növelése:

Megújuló energiabázisú agrárenergetikai program (város és várostérségi)

Energetikai célnövénytermesztés ösztönzése

Beszállítói integrációk erősítése

Agrárlogisztikai rendszerek kialakításának előmozdítása

Megújuló energián alapuló helyi hő- és villamosenergia-termelés

Távfűtő rendszerek hőtermelő kapacitásainak átalakítása megújuló energiaforrásokra

Biogáz hasznosító üzemek létesítése

Napenergia-hasznosítás fokozása a helyi energiaellátásban

Városrészek energetikai programjainak támogatása, bio-kogenerációs „távfűtés” kialakítása

- Épített városi környezet energetikai megújítása:

Lakossági energia-hatékonysági fejlesztések támogatása

Épületek, fűtési rendszerek energetikai korszerűsítése

Megújuló energiaforrások alkalmazásának növelése hő-és villamosenergia-igények kiszolgálásában

Önkormányzati energiahatékonysági fejlesztések támogatása

Épületek, intézmények energetikai korszerűsítése

Decentralizált – elsősorban megújuló energia bázisú, vagy kisméretű kogenerációs technológiájú - energiaellátási rendszerek kiépítése

Közvilágítás energetikai korszerűsítése

- Energia-hatékony és megújulni képes helyi gazdaság kialakítása:

Energiatakarékos befektetési környezet, vonzó és gazdaságos ipari infrastruktúra megteremtése

Energiaellátás biztonságának növelése ipari parkokban, ipari területeken

Versenyképességet támogató energiahatékony környezet biztosítása

Energiatudatos iparipark-építés

Vállalkozások energiahatékonsági fejlesztéseinek támogatása

Távhőtermelő és -szolgáltatási rendszer modernizálása

Távfűtő rendszerre való csatlakozás ösztönzése

Decentralizált távhőtermelő rendszerek,, „távhőszigetek” kialakítása

Vállalkozások működésének és termelési folyamatának energia-hatékony megújítása

- Társadalom energiatudatosságának fejlesztése:

Energia-takarékosság fejlesztése az „energiatudatosság” kialakításával

Szemléletformálás az oktatás-nevelési intézményekben

Energiafogyasztási szokások alakítását célzó célcsoport-specifikus (lakosság, gazdaság) kampányok

Az alacsony kibocsátású energiafelhasználás(távhő) ösztönzése, pozitív piaci megkülönböztetés kialakítása

Energetikai ágazat szervezeti hátterének minőségi megújulása

Szaktanácsadói központ kialakítása

„Zöld” információs adatbázis és energiagazdálkodási monitoring rendszer kialakítása

Energiahatékonságra és –takarékosagra ösztönző szabályozási rendszer kialakítása

Energetikai programalap létrehozása

14. Sokoldalú mobilitás optimalizált közlekedésszervezés

A cél indoklása

A társadalmi és gazdasági fejlődésnek, az életszínvonal emelkedésének következtében köszönhetően a városi élettér egyre inkább dominánssá válik, amely a „városfelhasználók” által generált folyamatos helyváltoztatás iránti igény növekedésével jár. A mobilitási igények kielégítéséhez szükséges infrastruktúra és szolgáltatások szervezését hosszútávra előretekintve kell fejleszteni, mivel csak így képes fenntartható módon működni és hozzájárulni a versenyképességhez.

A város köré eddig megépült elkerülő utak jelenleg is jelentős átmenő forgalmat bonyolítanak le, mentesítve ezzel a település belső úthálózatát. Mindezek ellenére még jelenleg is akadnak forgalomtorlódási problémák a teljesen ki nem épült elkerülő hálózat miatt. Forgalomtorlódások a külső gyűrűn belüli városi környezetre is jellemzőek, aminek legfőbb okai szintén a hiányzó hálózati elemek, illetve az ebből következő optimális forgalomszervezési beavatkozások végrehajtásának elmaradása, mely a város gazdasági potenciáljának fejlődéséhez szintén nagymértékben hozzá tud járulni.

Országos viszonylatban is rendkívül magasnak számít a városban az egyéni gépjárművek aránya, a közlekedés igényeit az úthálózat nem képes kielégíteni, a közösségi közlekedés pedig folyamatosan leépülőben van a városi szegmensben is. A városi közlekedés legsúlyosabb problémája, hogy a

közösségi közlekedés egyáltalán nem vonzó az utasok számára, így jórészt kényszerből választják a személygépjármű helyett. A kerékpáros közlekedés vonzereje szintén alacsony, jórészt a megfelelő kerékpárutak hiánya, illetve a közlekedési kultúra miatt. A minőségi közlekedés alapvető eszköze ma a többség szemében csupán az autóra korlátozódik, ami viszont a már ma sem megfelelő, és a városok nagy részén nem bővíthető közúti kapacitások szűkösségét idézi elő, aminek eredményei több szempontból is károsak a városi környezetre nézve.

Székesfehérváron több jelentős forgalmat lebonyolító út halad keresztül. Különösen jelentős a Palotai út, Balatoni út, Budai út forgalma. A közlekedés két alapvető környezeti problémánk is forrása, a közlekedés a fő forrása a városban fellépő zaj- és levegőszennyezések. A közúti forgalomból származóan igen magas környezeti zajterhelés éri a várost, ami nagyrészt annak köszönhető, hogy a nagy forgalmat lebonyolító közutak közvetlen közelében lakóépületek találhatók, zajtól védettebb területnek csak a kis forgalmú, lakóterületeket kiszolgáló utak minősülnek. Levegőminőség szempontjából különösen a nyári időszakok számítanak kritikusnak, időszakos határérték átlépések rendszeresen előfordulnak.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

14.1. Közlekedési módok és eszközök kapcsolatrendszerének javítása az utazási lánc teljes vertikumára nézve

14.2. A városi közlekedés minőségi jellemzőinek javítása

14.3. A megvalósíthatóság és fenntarthatóság feltételeinek előtérbe helyezése

14.4. Gazdaságfejlesztési potenciál növeléséhez való hozzájárulás

Feladatok és eszközök

- Intermodális közösségi központ kialakítása
- Átmenő forgalom csökkentése
- Városi útkapcsolatok kialakítása
- Belvárosi védett övezet kialakítása
- Lakóövezeti utak forgalomcsökkentése
- Parkolási lehetőségek javítása
- Közösségi közlekedés fejlesztése
- Kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása
- Városi vasút – helyi érdekű vasút fejlesztése

15. Átfogó és bárki által elérhető IKT szolgáltatáskínálat

A cél indoklása

A 20. század végének, 21. század elejének információs robbanása és az azt kiszolgáló technológiák folyamatos fejlődése sokrétű előnyöket kínál, azonban megfelelő alkalmazási képességek, értékes tartalmak kialakítása és fejlesztése nélkül nem fordítható előnnyé. Ebben a tekintetben az információcsere sokrétűségének eredménye, a hatékonyságnövekedés lakossági, intézményi, gazdasági, életminőségi szempontból is értelmezhető, összeadódva pedig az egész helyi társadalom, végső soron a város jelentős tudásalapú helyzeti előnyévé válhat. Ennek kiaknázása azonban a folyamatos, kreatív megújuláson alapul, amely nem elsősorban a legmodernebb hardverelemek,

sávszélesség és az eszközök elérhetőségét jelenti (a piac és a jövedelmi lehetőségek ezt a részét megoldják), hanem a tartalomfejlesztés és a szolgáltatóoldali és felhasználói alkalmazásképeség párhuzamos megújulását, amelyhez a kereteket biztosítani szükséges.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

15.1. IKT térnyerése az önkormányzati ügyfélkapcsolatokban, helyi e-demokrácia megteremtése

15.2. IKT adta lehetőségeket kihasználni képes lakosság, gazdasági és intézményi szereplők

Feladatok és eszközök

- Lakossági infokommunikációs csatornák bővítése, intézményi és vállalati, e-közigazgatási szolgáltatások fejlesztése, interaktív közösségi és vállalati szféra kialakítása.
- IKT elemek bővítése és magas szintű felhasználása az intézményi munkában, a helyi lakossággal és helyi vállalkozókkal való kapcsolattartásban.
- Képzések, e-learning, tartalomfejlesztés, népszerűsítő kampányok
- e-Közösségi pontok létrehozása

16. Kezdeményező, területi szemléletű helyi fejlesztéspolitika

A cél indoklása

Kiegyensúlyozott városfejlesztés megvalósításához feltétel az önkormányzat kezdeményezőképeségének erősítése. A településfejlesztési szereplők (lakossági, a gazdasági szervezetek, intézmények) számára egyaránt fontos, hogy otthonra találjanak a megyeszékhelyen (vagy közvetlen környékén), jó életminőséget biztosító és fenntartható infrastrukturális, természeti és épített környezet, valamint hatékony szervezeti és jogi feltételrendszer vegye körbe őket mindennapos tevékenységeiben. Az eltérő érdekek kezeléséhez, az érdekelt bevonásával, összehangolt együttműködésekre van szükség, melyek egymásra tett hatásukban forráskímélő és forrásfeltáró szereppel is rendelkeznek.

Székesfehérvár gazdasági potenciálját tovább erősítve egy olyan élhető és fenntartható térséget alakít maga köré, amely országos szinten is megkülönböztethetővé teszi versenyképes, helyi iparkultúrájának és életminőségbeli innovációinak köszönhetően, hogy megtartsa és megerősítse pozícióját az európai gazdasági térben. Megyeszékhelyként együttműködik Fejér megye fejlesztési stratégiájában megfogalmazott törekvésekkel. A megcélzott fejlődési pálya nem csupán mennyiségi növekedést, hanem annál is hangsúlyosabb (élet)minőségi előrelépést is vár az elkövetkezendő programozási időszaktól. Mindezek végrehajtása a megújítást ösztönző támogató helyi politika segítségével közös tervezés és stratégia révén, valamint a vállalkozói, lakossági és civil szféra együttműködésével érhető el. Kialakítandó egy fejlett szolgáltatásokat biztosító, és gazdasági-társadalmi igényeket helyben kielégítő környezet, mellyel előmozdítható a hatékonyságnövelés a vonzáskörzetébe tartozó településekkel. Kiemelten fontos a helyi erőforrásokra helyezni a hangsúlyt, megteremtve ezáltal azt a kereslet és kínálati kapcsolathálót, mely a nagyváros és környezete közti többszintű kohéziót erősíti.

Várostérségi együttműködései mellett a megyeszékhelynek hangsúlyt kell helyeznie közvetlen hazai nagytérségi kapcsolatai megerősítésére (Észak-Dunántúl, Budapest és agglomerációja – metropolisz térsége), annak érdekében, hogy a térségi összehangoltságból adódó előnyök, multiplikátor hatások gazdagíthatassák.

Székesfehérvár illetve térsége, megyéje nem határos közvetlenül szomszédos országokkal, így határon átnyúló kapcsolatok kiépítésének igénye erről az oldalról nem jelentkezik automatikusan, ugyanakkor egy gazdaságában európai illetve részben globális szinten versenyző szereplőként nem nélkülözheti a nemzetközi tapasztalatok becsatolását biztosító kapcsolatrendszerek kiépítését.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok:

- 16.1. Együttműködési kapcsolatok, hálózatok építése
- 16.2. Partnerségen alapuló tervezés és integrált fejlesztések
- 16.3. Tudatos városfejlesztési programok kidolgozása, integrált megoldások alkalmazhatósága
- 16.4. Funkcionális településeggyüttesi kapcsolatrendszer kialakítása, hatékonysági szempontok érvényesítése
- 16.5. Hazai és nemzetközi szerepkör stratégiába foglalt növelése

Feladatok és eszközök

- Közös stratégiák kidolgozása
- Önszerveződési folyamatok önkormányzati támogatása
- Támogatások, juttatások megszervezése
- Hatékonyságot és kihasználtságot biztosító tervezés
- Komplex monitoring rendszer kialakítása
- Infrastruktúra fejlesztő és egyéb alapok közös érdekű létrehozása
- Városfejlesztési szervezeti rendszer megújítása
- (pro)aktív beruházás-ösztönzés és támogatási forrásszerzés (EU-s, állami, magán)
- Partnerségek kialakítása többféle területi szinten (környéki, nagytérségi, városhálózati, nemzetközi, stb.)

17. Tudatos arculatépítés térségi szinten

A cél indoklása

A térségi tudatformálásban (összhangban a megyei törekvésekkel) Székesfehérvárnak kiemelkedő szerep jut központi településként. A nagyváros, mint kezdeményező biztosíthatja azokat a színtereket, illetve lehetőségeket, amely során a területi hovatartozás, „énkép” elmélyíthetővé válik. Az identitástudat megerősítésében fontos elem a helyi kulturális emlékek és szokások ismerete, a történelmi múlt és szerep újrafelfedezése és a hagyományok ápolása. Mellette kulcsszereppel bírnak a helyi vállalkozások és termelők, akiknek termékeit minél intenzívebben be kell ágyazni a helyi kínálatba, további meg kell teremteni azokat az időszakos rendezvényeket, vásárokat, ismeretterjesztési platformokat, ahol ezek bemutatásra kerülhetnek, megfelelő kapcsolódó komplex marketingstratégia létrehozásával. A helyi értékek népszerűsítésére meg kell találni azokat a lehetőségeket, amelyek során nem csupán a helyiek körében, hanem országos, vagy jelentősebb szinten is azonosíthatóvá válik a helyben előállított (nem csak manufaktúrális, de akár modern ipari is) termék/szolgáltatás, valamint a térség is.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok:

- 17.1. Identitásalapú programok (tudatos arculatépítés beruházásszinten is)
- 17.2. Helyi szolgáltatások feltárása, keresleti-kínálati oldal helyi közelítése
- 17.3. Megfelelő marketingstratégia kidolgozása

Feladatok és eszközök

- Sajátosságok, hagyományokra alapozott programok kialakítása
- Térségi- és városmarketing kiterjesztése
- Termékek helyi hozzáadott értékkel nyilvánítása, védjegyztetés

18. Turisztikai kínálatfejlesztés saját alapokon, városkörnyéki potenciálok becsatornázásával

A cél indoklása

Székesfehérvár esetében az idegenforgalom nem húzóágazat, azonban turisztikai szempontból még kiaknázatlan potenciálokkal rendelkezik, így egyrészt célként jelenik meg saját kínálatában rejlő lehetőségek feltárása és minél intenzívebb hasznosítása, másrészt pedig a környező térségek látványosságainak feltárásában a kiindulópont szerepkör betöltése. A nagyváros nyújtotta lehetőségeken túl, meg kell teremteni mind az infrastrukturális, mind az informális lehetőségeket, hogy az ide ellátogatók egy tartalmas, és lehetőleg több napos programsorozat keretében keressék fel a várost és térségét.

A helyi adottságokat a térségi közösségek számára is kamatoztatható társadalmi, gazdasági, kulturális erőforrásokként kell kezelni, és mindezt úgy, hogy egyúttal hozzájáruljon a lakosság jóléti törekvésekhez. A természeti és kulturális örökségben rejlő potenciálok közösségen belüli tudatosítása növeli a kohéziót és előtérbe helyezi az értékvédelmet. A turizmus fejlesztéseket összekapcsolva a többi gazdasági tevékenységgel, növelhető a megyeszékhely gazdaságának térségi tovaggyűrűző hatása, és így egy kiszélesített turisztikai-gazdasági közeg jöhet létre. Így például a konferenciaturizmus vagy rendezvényturizmus (konferencia és szakkiállítás ill. fesztivál szervezés, rendezvényhelyszín fejlesztés) infrastrukturális háttérének megteremtésével, annak alapvető gazdaságfejlesztési céljával egy országosan vagy akár nemzetközi szinten értelmezhető, a helyi idegenforgalom volumenének növekedésében kimutatható vonzerő jön létre, s például a kulturális örökségi hasznosítás mellett (kiemelten a Nemzeti Emlékhely) segít a turisztikai ágazat megerősödésében.

A célhoz kapcsolódó tematizált feladatok, megvalósítandó alcélok

- 18.1. Városi részről koordinált és turisztikai térségére kitekintő turizmusirányítás létrehozása
- 18.2. Tudatos turisztikai arculatépítés és azt népszerűsítő marketingstratégia kidolgozása
- 18.3. Még kihasználatlan területek, kiaknázatlan potenciálok turisztikai célú, gazdasági diverzifikáltságot szélesítő hasznosítása

Feladatok és eszközök

- Turisztikai menedzsment kapacitások térségi összeszervezése és aktivitásának növelése
- Helyi identitást erősítő, illetve térségi szinten attraktív turisztikai programok kidolgozása
- Vitális belváros program, életteli belvárosi környezet kialakítása, kulturális szerepe révén körvonalazódó, turista vonzó attraktív elemeket is tartalmazó fejlesztése

- Örökség védelem, épített értékek idegenforgalmi funkciókkal való megtöltése, vonzerejük növelése, különös tekintettel a Nemzeti Emlékhely kialakításának méltó és korszerűen bemutatható megvalósításával, valamint Székesfehérvár kulturális központi szerepének megerősítésével a meghatározó intézményi infrastruktúra és kapacitás összeszervezése és funkcióbővítése eredményeképp
- A város és környéke (közvetlen térség, Velencei-tó Vértessőlő-körzet, királyi városok, Tác és Pákozd Nemzeti Emlékhelyek, város körüli kastélyok és kertek hálózata) látványosságainak összehangolt fejlesztése, kapcsolati hálóban vagy integráltan kínált turisztikai termékcsomaggá alakítása
- Racionalizált szálláshely-kapacitás megteremtése, szálláshelykínálat alacsonyabb minőségi szegmensbe tartozó hiányzó elemeinek létrehozása
- Új típusú piaci kezdeményezések és szolgáltatásalapú integrációk létrejöttének előmozdítása, a kereskedelmi szálláshelyek és egészségügyi szolgáltatók közötti együttműködések sport, wellness és egészség-turisztikai aspektusú szolgáltatásfejlesztése érdekében

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó és a specifikus célok kapcsolata

Szlogen	Székesfehérvár, ahol megismerheted a múltat, élheted a jelent, tervezheted a jövőt!			
Jövőkép	SZÉKESFEHÉRVÁR MERÍTKEZVE GAZDAG, SZENT ISTVÁN KORÁTÓL SZÁRMAZTATHATÓ SZELLEMI-KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGÉBŐL, VITÁLIS XXI. SZÁZADI KÖZPONT A MAGYARORSZÁGI MODERNIZÁCIÓBAN, GAZDASÁGI, INNOVÁCIÓ ALKALMAZÓ, A FENNTARTHATÓSÁG SZEMPONTJAIT ÉRVENYESÍTŐ VONZÓ, URBÁNUS CÉLPONT			
Alapcél	Az ezeréves Székesfehérvár társadalmi-gazdasági-környezeti életképességének fenntartása vonzó, egymást erősítő gazdasági és lakossági letelepedési célterületként való megerősítése			
Átfogó célok	Gazdasági	Társadalmi	Környezeti	Területi
	I. Székesfehérvár európai szinten is számon tartott gazdasági erőcentrummá történő fejlesztése	II. Székesfehérvár népességmegtartó erejének megőrzése a társadalmi szolgáltatások és környezet feltételeinek javításával	III. Székesfehérvár a városi környezeti és infrastrukturális elemek jó állapotával szolgálja a helyi lakosságot és gazdasági szereplőket	IV. Székesfehérvár térségi központ szerepének kibontakozása szolgáltató várossá válás útján
Specifikus célok	1. Fejlesztés-transzfer központi szerep megerősítés	6. Fenntartható és innovatív humán szolgáltatási rendszerek	10. Jó állapotú és elemeiben harmonikusan illeszkedő városi szerkezet	16. Kezdeményező, területi szemléletű helyi fejlesztéspolitika
	2 Versenyképes tudás- és alkalmazkodó munkaerőkínálat elérhetősége	7. Családbarát társadalmi szolgáltatási környezet	11. Rendezett városi infrastruktúra	17. Tudatos arculatépítés térségi szinten
	3 Alkalmazott kutatások és vállalati innováció ösztönzése	8. Méltányos és vonzó helyi lakáspolitikák	12. Fenntartható ökológiai vízgazdálkodás	18. Turisztikai kínálatfejlesztés saját alapokon, városkörnyéki potenciálok becsatornázásával
	4. Stabil helyi vállalkozások	9. Együttműködésen alapuló többszereplős társadalmi szolgáltatások	13. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése	
	5. Megerősödő műszaki felsőoktatás		14. Sokoldalú mobilitás optimalizált közlekedésszervezés	
			15. Átfogó és bárki által elérhető IKT szolgáltatáskínálat	

Céltípusok

Kezdeményezőkézség – eredményes város- és várostérségi fejlesztési tevékenységek, új kitüntetett fontosságú fejlesztési elemek megvalósulását segítő céljaink

Új kihívások – korunk és a középtávú gondolkodásban előtérbe kerülő környezeti, társadalmi és gazdasági problémákra (gazdasági stabilitás és munkahelymegtartás, klíma, víz) adandó válaszokat megjelenítő céljaink

Területi fejlesztések – a városi területek képét leginkább befolyásoló illetve várostérségi integrált fejlesztési szemléletet hangsúlyosan megvalósító céljaink

Felelősségvállalás – a humán fejlesztések területén a társadalmi aktivitás, befogadás, társadalmi felelősségvállalás elemeinek megújulását, egyben a helyi népesség igényeire reagáló képes szolgáltatáskínálat megteremtését elősegítő céljaink

Településfejlesztési elvekkel való kapcsolat

		I. Fenntarthatóság	II. Esélyegyenlőség	III. Partnerség	IV. Adicionalitás
I. átfogó cél	1. Fejlesztés-transzfer központi szerep megerősítés	👍👍	👍	👍👍👍	👍
	2 Versenyképes tudás- és alkalmazkodó munkaerőkínálat elérhetősége	👍👍👍	👍👍	👍👍👍	👍👍
	3 Alkalmazott kutatások és vállalati innováció ösztönzése	👍👍	👍	👍👍	👍
	4. Stabil helyi vállalkozások	👍👍👍	👍👍	👍👍	👍
	5. Megerősödő műszaki felsőoktatás	👍👍	👍👍👍	👍👍👍	👍👍👍
II. átfogó cél	6. Fenntartható és innovatív humán szolgáltatási rendszerek	👍👍👍	👍👍👍	👍👍	👍👍👍
	7. Családbarát társadalmi szolgáltatási környezet	👍👍	👍👍👍	👍	👍
	8. Méltányos és vonzó helyi lakáspolitikák	👍👍	👍👍👍	👍👍	👍👍
	9. Együttműködésen alapuló többszereplős társadalmi szolgáltatások	👍	👍👍👍	👍👍👍	👍
III. átfogó cél	10. Jó állapotú és elemeiben harmonikusan illeszkedő városi szerkezet	👍👍👍	👍👍👍	👍👍👍	👍👍
	11. Rendezett városi infrastruktúra	👍👍👍	👍	👍👍	👍👍
	12. Fenntartható ökológiai vízgazdálkodás	👍👍👍	👍	👍	👍
	13. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése	👍👍👍	👍	👍	👍
	14. Sokoldalú mobilitás optimalizált közlekedésszervezés	👍👍👍	👍👍👍	👍👍👍	👍👍
	15. Átfogó és bárki által elérhető IKT szolgáltatáskínálat	👍👍	👍👍👍	👍👍	👍👍
IV. átfogó cél	16. Kezdeményező, területi szemléletű helyi fejlesztéspolitika	👍👍👍	👍👍👍	👍👍👍	👍👍👍
	17. Tudatos arculatépítés térségi szinten	👍	👍	👍👍👍	👍👍
	18. Turisztikai kínálatfejlesztés saját alapokon, városkörnyéki potenciálok becsatornázásával	👍👍	👍	👍👍👍	👍👍

A megállapított 18 cél közül egy-egy cél természetesen nem csak egy specifikus cél alá rendezhető be, eltérő mértékben de más témakörökhöz is releváns kapcsolódással bír:

	I. átfogó cél	II. átfogó cél	III. átfogó cél	IV. átfogó cél
1. Fejlesztés-transzfer központi szerep megerősítés	👍👍👍	👍	👍👍	👍👍
2 Versenyképes tudás- és alkalmazkodó munkaerő kínálat elérhetősége	👍👍👍	👍👍	👍	👍👍
3 Alkalmazott kutatások és vállalati innováció ösztönzése	👍👍👍	👍	👍	👍
4. Stabil helyi vállalkozások	👍👍👍	👍👍	👍👍	👍👍
5. Megerősödő műszaki felsőoktatás	👍👍👍	👍	👍	👍
6. Fenntartható és innovatív humán szolgáltatási rendszerek	👍👍	👍👍👍	👍	👍👍👍
7. Családbarát társadalmi szolgáltatási környezet	👍👍	👍👍👍	👍👍	👍
8. Méltányos és vonzó helyi lakáspolitikai	👍	👍👍👍	👍👍	👍
9. Együttműködésen alapuló többszereplős társadalmi szolgáltatások	👍	👍👍👍	👍👍	👍👍👍
10. Jó állapotú és elemeiben harmonikusan illeszkedő városi szerkezet	👍	👍👍	👍👍👍	👍👍
11. Rendezett városi infrastruktúra	👍👍👍	👍👍	👍👍👍	👍👍
12. Fenntartható ökológiai vízgazdálkodás	👍	👍	👍👍👍	👍👍👍
13. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése	👍👍	👍👍	👍👍👍	👍👍👍
14. Sokoldalú mobilitás optimalizált közlekedésszervezés	👍👍👍	👍	👍👍👍	👍👍👍
15. Átfogó és bárki által elérhető IKT szolgáltatáskínálat	👍👍	👍👍	👍👍👍	👍👍
16. Kezdeményező, területi szemléletű helyi fejlesztéspolitika	👍👍👍	👍👍👍	👍👍👍	👍👍👍
17. Tudatos arculatépítés térségi szinten	👍👍	👍	👍	👍👍👍
18. Turisztikai kínálatfejlesztés saját alapokon, városkörnyéki potenciálok becsatornázásával	👍	👍	👍👍	👍👍👍

2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

A településrészek bemutatására a helyzetértékelő munkarész dokumentumában került sor, itt csak az egyes városrészek legjellemzőbb alkotóelemeit soroljuk fel a jobb beazonosíthatóság érdekében:

1. Városközpont (Történelmi belváros, Zichy liget, Ybl ltp., Prohászka, Horváth István ltp., Béke tér, Lövéde ltp., József Attila utcai ltp., Mancz János ltp.)
2. Keleti városrész (Víziváros, Vasútkörnyék, Búrtelep, Vezér utcák, Széna tér, Fáy András és az Almássy ltp.)

3. Északi városrész és északi iparterület (Felsőváros, Fecskepart, Szedreskert, Királykút, Videoton, Szent Flórián krt.)
4. Nyugati városrész (Palotaváros, Tóváros)
5. Öreghegyi városrész és délkeleti iparterület (Öreghegy, Ráchegy, Író utcák, Alcoa-Köfém, Alba Ipari Zóna, Déli ipari Park, Seregélyesi út)
6. Alsóvárosi városrész és déli iparterület (Alsóváros, Váralja, Sárkányhegy, Sóstó, Őrhalmi szőlők, Sóstó ipari park, Vásárhelyi út, Ikarus)
7. Maroshegyi városrész (Maroshegy, Demkóhegy, Harmatosvölgy, Sóstó-Újtelep, Rádió ltp.)
8. Feketehegy- Szárazrét (Szárazrét, Feketehegy, Iszkai-dűlő)
9. Börgönd
10. Kisfalud
11. Csala

A fejlesztési célok értelmezését a helyzetértékelésben megállapított településrészekre az alábbi tábla mutatja be, ahol a kapcsolat erősségét három fokú skálán vázoljuk fel, ahol az 1-es erősség azt jelenti, a cél értelmezhetősége alacsony, 2-esnél jelentős, 3-asnál pedig a cél és városrész közötti lehetséges kapcsolat nagymértékű. A jelöletlen variációknál közvetlen kapcsolatot nem feltételezünk.

I. Székesfehérvár európai szinten is számon tartott gazdasági erőcentrummá történő fejlesztése					
	1. Fejlesztés-transzfer központi szerep megerősítés	2. Versenyképes tudás- és alkalmazkodó munkaerő kínálat elérhetősége	3. Alkalmazott kutatások és vállalati innováció ösztönzése	4. Stabil helyi vállalkozások	5. Megerősödő műszaki felsőoktatás
1. Városhely				👍	
2. Keleti városrész	👍	👍👍	👍👍	👍	👍👍👍
3. Északi városrész és északi iparterület	👍👍	👍👍👍	👍👍👍	👍👍	👍👍
4. Nyugati városrész				👍👍	
5. Öreghegyi városrész és délkeleti iparterület	👍👍	👍👍👍	👍👍👍	👍👍	👍👍
6. Alsóvárosi városrész és déli iparterület	👍👍	👍👍👍	👍👍👍	👍👍	👍👍
7. Maroshegyi városrész				👍	
8. Feketehegy-Szárazrét	👍	👍	👍	👍👍	
9. Börgönd				👍	
10. Kisfalud				👍	
11. Csala				👍	
12. Történelmi belváros				👍	

	II. Székesfehérvár népességmegtartó erejének megőrzése a társadalmi szolgáltatások és környezet feltételeinek javításával			
	6. Fenntartható és innovatív humán szolgáltatási rendszerek	7. Családbarát társadalmi szolgáltatási környezet	8. Méltányos és vonzó helyi lakáspolitikai	9. Együttműködésen alapuló többszereplős társadalmi szolgáltatások
1. Városcsözpont	👍👍👍	👍👍	👍	👍
2. Keleti városrészt	👍👍	👍👍	👍	👍
3. Északi városrészt és északi iparterület	👍👍	👍👍	👍	👍
4. Nyugati városrészt	👍👍	👍👍	👍👍👍	👍
5. Öreghegyi városrészt és délkeleti iparterület	👍👍	👍	👍	👍
6. Alsóvárosi városrészt és déli iparterület	👍👍	👍👍	👍	👍
7. Maroshegyi városrészt	👍	👍👍	👍👍	👍
8. Feketehegy-Szárazrét	👍	👍👍	👍👍👍	👍
9. Börgönd	👍	👍	👍	👍
10. Kisfalud	👍	👍	👍	👍
11. Csala	👍	👍	👍	👍
12. Történelmi belváros	👍	👍	👍	👍

	III. Székesfehérvár a városi környezeti és infrastruktúrális elemek jó állapotával szolgálja a helyi lakosságot és gazdasági szereplőket					
	10. Jó állapotú és elemeiben harmonikus illeszkedő városi szerkezet	11. Rendezett városi infrastruktúra	12. Fenntartható ökológiai vízgazdálkodás	13. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése	14. Sokoldalú mobilitás optimalizált közlekedésszervezés	15. Átfogó és bárki által elérhető IKT szolgáltatás-kínálat
1. Városcsözpont	👍👍	👍	👍	👍👍👍	👍👍👍	👍
2. Keleti városrészt	👍	👍	👍	👍👍	👍	👍
3. Északi városrészt és északi iparterület	👍	👍	👍👍	👍👍	👍👍	👍
4. Nyugati városrészt	👍	👍	👍👍	👍👍	👍👍	👍
5. Öreghegyi városrészt és délkeleti iparterület	👍	👍👍	👍👍	👍👍	👍👍	👍
6. Alsóvárosi városrészt és déli iparterület	👍👍	👍	👍👍👍	👍👍	👍👍	👍
7. Maroshegyi városrészt	👍👍	👍👍	👍👍	👍	👍👍	👍
8. Feketehegy-Szárazrét	👍👍	👍	👍	👍	👍👍	👍

III. Székesfehérvár a városi környezeti és infrastrukturális elemek jó állapotával szolgálja a helyi lakosságot és gazdasági szereplőket						
	10. Jó állapotú és elemeiben harmonikusan illeszkedő városi szerkezet	11. Rendezett városi infrastruktúra	12. Fenntartható ökológiai vízgazdálkodás	13. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése	14. Sokoldalú mobilitás optimalizált közlekedésszervezés	15. Átfogó és bárki által elérhető IKT szolgáltatás-kínálat
9. Börgönd	👍	👍	👍	👍	👍👍👍	👍
10. Kisfalud	👍	👍	👍	👍	👍	👍
11. Csala	👍	👍	👍	👍	👍	👍
12. Történelmi belváros	👍👍	👍		👍👍	👍	👍

IV. Székesfehérvár térségi központ szerepének kibontakozása szolgáltató várossá válás útján			
	16. Kezdeményező, területi szemléletű helyi fejlesztéspolitika	17. Tudatos arculatépítés térségi szinten	18. Turisztikai kínálatfejlesztés saját alapokon, városkörnyéki potenciálok becsatornázásával
1. Városház	👍	👍👍	👍👍👍
2. Keleti városrész	👍	👍	
3. Északi városrész és északi iparterület	👍	👍👍	👍
4. Nyugati városrész	👍	👍	👍
5. Öreghegyi városrész és délkeleti iparterület	👍	👍👍	👍
6. Alsóvárosi városrész és déli iparterület	👍	👍👍	👍
7. Maroshegyi városrész	👍	👍	
8. Feketehegy- Szárazrét	👍	👍	
9. Börgönd	👍	👍	👍
10. Kisfalud	👍	👍	👍
11. Csala	👍	👍	👍
12. Történelmi belváros	👍	👍👍👍	👍👍👍

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. *A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása*

Székesfehérvár Megyei Jogú Város településfejlesztési koncepciója egy időben készül annak megalapozó helyzetértékelő dokumentumával illetve integrált településfejlesztési stratégiájával. A megalapozó helyzetértékelő vizsgálat a 314/2012. (XI.8.). Korm. rendelet által előírt tartalmi követelményeknek megfelelően - a 2011-es vagy a készítés idején elérhető legfrissebb statisztikai adatok feldolgozásával - készült, így rövid időtávban valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti adatot tartalmaz, amely az Integrált Településfejlesztési Stratégia, valamint a településrendezési eszközök elkészítéséhez szükséges.

Mindettől függetlenül a településrendezési eszközök vélhetően 2014. éven túli tervezésekor, a tényleges alapozó munkafázisok idején, szükséges lehet ezen adatok felülvizsgálata illetve az időközben elérhetővé váló újabb információk beépítése, melyek legfontosabb csoportjaiként a következőket azonosítjuk:

- A 2011. évi népszámlálás újabb nyilvánosságra hozott településsoros adatai
- A 2013-as és későbbi KSH TSTAR adatok
- Városi és egyéb intézményi adatok (kiemelten a nem városi fenntartású oktatási/egészségügyi KLIK/GYEMSZI fenntartású intézményi adatok)
- Friss munkaerőpiaci statisztikák
- Megyei területrendezési terv megújítása kapcsán megyeszékhelyi illetékességű újabb adatok
- Örökségvédelmi és régészeti dokumentumok, épített környezet elemzései

3.2. *A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra*

Általános elv, hogy a tervezett területigényes beruházásokat nem a várost övező területek extenzív fejlesztésével, hanem a beépített – vagy beépítésre szánt – területek intenzív fejlesztésével kell elsősorban megoldani. A jelenleg érvényes településszerkezeti terv tartalék-területeket elsősorban a lakóterületek esetében jelölt meg, bízva nem is a demográfiai folyamatok kiugró javulásában, de az esetleges, a város felívelő gazdasági konjunktúrájához általában kapcsolódó betelepülések kezeléséhez. Ennek mértékének (10-30 000 fő) felülvizsgálata mindenképp szükséges, esetleges kitekintéssel, arra, hogy hosszú távon, egyes lakótelepi területek szanálása esetén, a kieső lakásszámok hol lehetnének kezelve csoportos lakóépítkezések megengedésével.

A Székesfehérvárt körülvevő értékes mezőgazdasági- és jóval kisebb kiterjedésű erdőterületek védelme kiemelkedően fontos, ezért újabb területek belterületbe vonása nem kerül előterjesztésre, a 62-es és 63-as fő utak közötti illetve az M7 autópályától a város felé eső korábban Technopolisz illetve technológiai park területként jelölt, közel 500 hektáros térség kivételével, amely esetleges nagyobb területigényű beruházások helyet biztosító tartaléktérsége.

Székesfehérvár térségben a következő fontosabb - állami kompetenciába tartozó - közlekedési fejlesztések megvalósítása várható:

A 345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet az egyes közlekedésfejlesztési projektekkel összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról

és az eljáró hatóságok kijelöléséről **1. sz. mellékletében**³ szereplő, Székesfehérvárt illetve közvetlen környezetét érintő kiemelt közlekedési projektek:

Közút

- Az M7 autópálya, Székesfehérvár, nyugati csomópont fejlesztése
- A 8. számú főút, Székesfehérvár elkerülő szakasz megépítése
- A 8. számú főút, Székesfehérvár és Veszprém (nyugat) közötti szakasz rekonstrukciója, illetve kapcsolódóan:
  - A 8. számú főút, Várpalota elkerülő szakasz megépítése
  - A 8. számú főút, Veszprém (nyugat) és Kőrmend közötti szakasz rekonstrukciója és kapacitásbővítése
- A 62. számú főút, Székesfehérvár és Dunaújváros közötti szakasz rekonstrukciója, benne:
  - A 62. számú főút, Szabadegyháza elkerülő szakasz megépítése
  - A 62. számú főút, Seregélyes elkerülő szakasz megépítése
  - Körforgalmú csomópont kiépítése a 62. számú főút és a 70447. jelű út (M7 csatlakozás) keresztezésében.
- Közlekedésbiztonsági és forgalomtechnikai beavatkozások a 7. számú főút 69+780–70+100 km szelvényei között
- A szabadbattyáni Sárvíz (Nádor)-csatorna-híd fejlesztése

Vasút

- A 30. számú vasútvonal, Szabadbattyán–Lepsény–Siófok–Keszthely szakasz rekonstrukciója
- A budapesti elővárosi vasútvonalak rekonstrukciója
- A 30. számú vasútvonal, Budapest–Kelenföld–Székesfehérvár szakasz rekonstrukciója
- A „V0” Budapestet délről elkerülő vasútvonal, Szárliget–Ceglédbercel szakasz megvalósítása. (Baracska térsége-30. számú vasútvonallal közös csomópont)
- Székesfehérvár vasúti csomópont fejlesztése
- A MÁV Zrt. állomásfejlesztési és integrált ügyfélszolgálat fejlesztési program megvalósítása

1222/2011. (VI. 29.) Korm. határozat a gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről Székesfehérvárt illetve térségét közvetlenül vagy közvetve (nagyobb térségi kapcsolatok) érintő elemei:

I. programciklus (munkaütemezés szerint 2011–2016)

- 8-as kiemelt főút (2x2 sáv, 48,4 km): Székesfehérvár–Herend (Székesfehérvár–Feketehegy és Várpalota elkerülő, M7 kezdőcsomópont fejlesztése, Veszprém déli elkerülőn és Márkó nyugat–Herend nyugat között kapacitásbővítés; Natura 2000 területet érint)
- 62-es főút (2x1 sáv, 16,8 km): Seregélyes⁴, Perkáta⁵, Szabadegyháza iparterület elkerülő

II. programciklus (munkaütemezés szerint 2017–2020)

- 8-as kiemelt főút (2x2 sáv, 19 km): Herend nyugat–Ajka (végleges állapota autótűt 2x2)
- 81-es kiemelt főút (2x2 sáv, 17,7 km): Székesfehérvár (Sárkeresztes) – Mór; Natura 2000 területet érint

III. programciklus (munkaütemezés szerint 2021–2024)

- M8 autótűt (2x1/2x2 sáv, 55,4 km): M7-M6 autópályák között (M6-63. sz. főút között 2x2 sáv autópályával); Natura 2000 területet érint (végleges állapota autópálya 2x2)
- 8-as kiemelt főút (2x2 sáv, 7 km): Bakonygyepes, Devecser és Tűskevár elkerülő (végleges állapota autótűt 2x2)

³ a nevesített közlekedési fejlesztések nem mindegyike került be a Nemzeti Közlekedési Stratégia 2014-2020-as projektlistájába, megvalósításuk várhatóan közösségi források nélkül, tisztán nemzeti hatáskörben kezelendő

⁴ Közlekedés Operatív Programból (KÖZOP, 2007-13) finanszírozott projektként a kivitelezése folyamatban van

⁵ Közlekedés Operatív Programból (KÖZOP, 2007-13) finanszírozott projektként 2012. évben megvalósult

- 81-es kiemelt főút (2x2/2x1 sáv, 20,2 km): Mór-Kisbér (13. sz. főút) (2x2) és Székesfehérvár elkerülő (2x1); Natura 2000 területet érint (végleges állapota kiemelt főút 2x2)
- 812-es főút (2x2/2x1 sáv, 28,4 km): Mór-Tatabánya (Kecskéd-Tatabánya 2x2); Natura 2000 területet érint

IV. programciklus (munkaütemezés szerint 2025–2027)

- M7 autópálya (3+2 sáv, 24,8 km): 63. sz. főút-M8 autópálya (3. sáv bal pálya)
- M7 autópálya (2x3 sáv, 51,1 km): Érd (M0) – Székesfehérvár (63. sz. főút); Natura 2000 területet érint
- 8-as kiemelt főút (2x2 sáv, 51,2 km): Ajka- Vasvár; Natura 2000 területet érint (végleges állapota autóút 2x2)
- 81-es főút (2x1 sáv, 18,2 km): 81. sz. főút Kisbér (13. sz. főút)-Győr (M1) közötti elkerülő; Natura 2000 területet érint (végleges állapota kiemelt főút 2x2)

Székesfehérvár külterületét érintő egyéb távlati vasúti nyomvonal (OTrT):

- 30. számú Budapest-Nagykanizsa vasútvonal átkötés Börgönd és Szabadbattyán térsége között, M7-es autópálya vonalával párhuzamosan
- Nagysebességű vasútvonal tervezett nyomvonala

Székesfehérvár Megyei Jogú Város rövid-, közép- és hosszú távú közlekedési tervei

Elégtelen közúti kapcsolatok listája:

- 7-8. számú főút -7201.jelű út (Úrhida) keresztezése, le- felhajtás lehetőségének megteremtése (MKK kezelésű útszakaszok);
- 7-81.számú főutak csomópontja (MKK kezelésű útszakaszok);
- A nagytérsegi összeköttetés hiányzó eleme a Székesfehérvár elkerülő út IV.üteme (a 8-81. számú főutak közötti szakasz);
- Elégtelen kapcsolati elem az M7 autópálya-63. főút-8. főút csomópontja (Auchan közelében), külön szintű csomóponttá való fejlesztése indokolt
- Lekötés az M7 autópályára a 7. számú és 8. számú főutak külön szintű csomópontjától
- Alba Ipari Zóna IV. ütemhez szükséges M7 autópálya-7. sz. főút új feltáró út csomópontja
- 7. számú főút - Nagyszombati út csomópont körforgalmi csomóponttá való átépítése
- Székesfehérvár nyugati elkerülő úttal párhuzamos ún. belső gyűrű
- A nyugati városrész hiányzó úthálózati elemei kiépítése (Gaja-menti út, kapcsolat Feketehegy és Palotaváros felé – csomópontok)
- A város déli oldalán hiányzó úthálózati elemek pótlása (déli útgyűrű, 63-as és 62-es főutak M7-es autópályával párhuzamos összeköttetése a belterületen, Technopolisz terület feltárása)
- Székesfehérvár keleti oldalán (Öreghegy) hiányzó úthálózati elem létrehozása (feltáró út a 62-es és a 7-es főút valamint Kisfalud-Fehérvári út (8116) és a Béla út (811) között)
- Körforgalmi (spirális) és külön szintű csomóponti fejlesztések
- Maroshegy hiányzó gyűjtőút hálózati elemeinek létrehozása

Intermodális központ rendezése a vasútállomás térségében

Belváros kerékpárút hálózat kiépítése

Fontosabb tervezett közmű és vízgazdálkodási fejlesztések

Vízgazdálkodási művek

Víziközművek:

- A csóri vízbázis és Székesfehérvár közötti szállító-kapacitás növelése
- A szennyvíztisztító telep iszapkezelésének korszerűsítése

Belterületi vízrendezés, csapadékvíz elvezetés fejlesztése érdekében a következő vízgyűjtőkön tervezettek beavatkozások:

- Jancsár-csatorna
- Aszalvölgyi-árok (benne V-6-0 gyűjtőcsatorna átépítése)

- Malom-csatorna
- Varga-csatorna
- A-0-0 főgyűjtő rendszer

Egyéb tervezett beavatkozások:

- Maroshegy árvízi és belvízvédelme (Lugosi-árok, Marosvíz)
- tórendezések és vízpótlás fejlesztése (Bregyó-, Vidámparki tavak illetve Sóstó)
- J-0-0 csapadékcatorna átépítés
- Akolpusztai-árok rendezése

Energiaellátási közművek és hálózati főelemek

- Székesfehérvár Dél 132/22 kV-os alállomás létesítése
- Fűtőmű kiváltás – új erőmű (Bakony utca) vagy szigetszerű hőközpontok létrehozása
- Közvilágítás rendszerének modernizálása
- OTRT-ben megnevezett Nabucco földgázvezeték Székesfehérvár térségét érintő szakasza

Rekreációs célú területek

- Csala kelet-északkelet
- Kisfalud-észak

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

Székesfehérvár történelmi belvárosa és annak környezete Magyarország legfontosabb műemléki jelentőségű területei közé tartozik. A megyeszékhelyen több mint kétszáz országos műemléki védettség alatt álló épület, illetve építmény került számbavételre, amelyek pár kivételtől eltekintve a történelmi belvárosban találhatók. Szerkezete és épített öröksége kiemelkedő történeti és esztétikai érték, ezért a nagyszámú műemléken és régészeti lelőhelyen túli védettséget jelent a történelmi belvárost és annak közvetlen környezetét lefedő a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény jogszabályai által meghatározott műemléki jelentőségű terület és annak műemléki környezet kialakítása.

Műemléki érték, épített történeti emlék jóval több található a város területén, mint ami közvetlenül megmutatkozik. Az elfedett értékek részben az eredeti épületek, későbbi korok építési periódusainak részévé válva integrálódtak a ma látható építészeti alkotásokban, részben meglévő szerkezetként adtak kiindulási alapot a város épített környezetének fejlődése során. Jellemző, hogy középkori pinceszintekre, a városfalra ráépült későbbi korok szintén értékes periódusai befoglalják a rejtőzködő építészeti értékeket. Székesfehérvár műemléki értékeinek állapota igen változó. Több példásan felújított, vagy karbantartott épület mellett vannak pusztuló műemlékek is. Az épületek fizikai állapotát alapvetően határozza meg a tulajdon szerkezete és a funkció. A fenntartói feladat és a hétköznapi hasznosság nem minden esetben arányos az eszmei értékek jelentőségével. Fontos az átmeneti zónák építészeti harmóniájának megteremtése, a műemlékek látványának, használatának vagy terhelésének optimalizálása.

Székesfehérvár az épített örökségi értékek tekintetében gazdag, térben és időben is kiterjedt. Annak ellenére, hogy a város a török hódítás után a 16-17. század folyamán szinte teljes egészében felélte korábbi középkori épített örökségét, mégsem csupán a barokk-klasszicista-eklektikus történelmi belvárosra és közvetlen környezetére szorítkozik, mint ahogyan azt a köztudat számon tartja, vagy a szakmai feldolgozottság mértéke tükrözi, továbbá örökségi értéket nem csak az egyes régi épületei, hanem a településszerkezet elemei és az utcaképek is jelentik.

Székesfehérváron kezdetben a *Szűz Mária prépostsági templom (a középkori Magyarország koronázótemploma, ma Romkert)* és területe az, ami a történeti, várostörténeti és műemléki kutatások számára kiindulásul szolgált a 19. század közepén. A 20. században a város szerkezetének kialakulását kiváló középkorászok vizsgálták. Egyházi intézményeinek és középületeinek tudományos kutatása is folyamatosnak tekinthető, a lakóházak tudományos igényű feltárása és szakszerű műemléki helyreállítása azonban csak az 1970-es évek közepe felé kezdődhetett meg. Az 1980-as években indult el az Országos Műemléki Felügyelőség értékfeltáró és –megőrző szemléletű munkája.

Az első, műemléki szempontból értékelhető kezdeményezésre 1927-ig kellett várni, amikor Say Géza a belvárosi utcák és épületek műemléki feltárását, valamint rekonstrukcióját szorgalmazta, mely a Szent Anna-kápolna helyreállításának igényénél megrekedt. A 20. században Székesfehérvár történelemben betöltött meghatározó szerepéből következően a kiemelkedő jelentőségű események évfordulói alkalmával időről időre magára vonta a figyelmet. Az 1938-as Szent István év és a város alapításának 1972. évi millenniuma megünneplésének előkészületei, nyomon követhetők a műemlékeink is, a Romkert Nemzeti Emlék hely formájában történő sokadik újragondolásához a 2013-as Szent István emlékév (az uralkodó halálának 975 évfordulója) adott újabb kezdő lökést és hamarosan megvalósulása is elindulhat.

Székesfehérvár nagy vesztesége, hogy az *egykori külvárosok* évszázadokon át kialakult *történelmi szövetét* az 1970-80-as években központi politikai döntés következtében csaknem teljesen *megsemmisült*. A panelházas lakótelepi építkezések Magyarországon szinte egyedülálló módon zárt gyűrűt képeztek a történelmi belváros körül, sem az elbontott történelmi épületállomány dokumentálása, sem a helyszínek régészeti feltárása nem történt meg. A városszerkezetet nagymértékben átalakító panelépítési korszak következményeinek városépítészeti, társadalmi és szociológiai feldolgozása, tárgyilagos értékelése szintén hiányzik, dacára annak, hogy nincs példa olyan és ennyire rövid időszak alatt lejátszódó városépítési beavatkozásra, amely ekkora változást hozott volna a megyeszékhely életében. A meghagyott néhány régi utcársz, épületegyüttes ma fokozottan megőrzendő, különös örökségi értéket képvisel (Jézus Szíve templom környéke, Széna tér, Távirada-, Kégl György utcák, Budai út ill. Bőrgyár dűlő, Kálvária sor, Gellért utca környéke, Palotai út külső szakasza, Rác utca és skanzen stb.).

A *belváros* a mai városközpont életteli része, élő városrészként fenntartása lényegesen könnyebb, mint egy kihalt műemlék együttesé, azonban éppen a használatból eredhetnek az örökségi értékek megőrzése szempontjából akár kedvezőtlenül ható fejlesztési szándékok. A műemléki jelentőségű terület kisebb, mint a belváros szabályozási terve, a műemléki környezet pedig annál nagyobb, mivel a határos közterületek túloldalán fekvő területek is beletartoznak. Mivel az egész belváros műemléki jelentőségű terület, illetve védett régészeti lelőhely az eddigi tanulmányok és szabályozási elvek nem vezették be a helyi védelem kategóriáját, a kérdés megoldása a vonatkozó helyi építési szabályzatba építésével rendezhető, helyi örökségvédelmi terv útján.

Az épített örökség védelme érdekében kulcsfontosságú szereppel bír a *„Belváros és tágabb környezetének szabályozási terve és helyi építési szabályzata”*, melynek 12. §-a kitér az elhelyezhető létesítményekre, épületekre. Megfogalmazza, hogy a területen a kialakult, illetve a szabályozási tervlapon jelölt kialakítható telkeken túl általában telkek sem telekosztással, sem telekösszevonással nem hozhatók létre. Részletes kötelező, irányadó és javasolt elemeket fogalmaz meg a különböző épületekre, épületegyüttesekre és/vagy területekre, az országos védelem vonatkozó előírásainak

hatályával egyidejűleg. A belvárosra tehát rehabilitációs részletes rendezési terv készült, ennek felülvizsgálata folyamatban van, benne a belváros műemléki jelentőségű területe illetve műemléki környezetének szükséges felülvizsgálata is megtörténik.

Települési karakterek védelme elsősorban a város különböző területrészeinek egyedi arculatának megőrzése érdekében fontos. Az egyes területeken a város történelmi múltjának hagyományait, a még fellelhető sajátos építészeti-beépítési karakterjegyeit őrizni kell:

- egyedi épület védelme, amely esetben az épület, épületek, vagy épületrészek védelme kötelező,
- beépítési karakter védelme, amely esetben az épület karaktere védendő, tehát az épület elbontható, de az új épület csak az eredeti beépítési karaktere szerint építhető,
- városszerkezet védelme, amely esetben a városi térszerkezet (utcai beépítési vonal, beépítési magasság) védelme kötelező.

A szabályozási tervben és a helyi építési szabályok megállapítása során különös figyelmet kell fordítani:

- az egyes városrészek jellemző karaktereinek védelmére,
- az egyes történelmi útvonalak, a településszerkezeti jelentőségű főutak településképi védelmére,
- a várossziluettt feltárulásainak védelmére,
- a városkapuk környezetének méltó kialakítására,
- az egyes jellemző és karakteres utcaképek védelmére,
- a műemléki védettségű épületek műemléki környezetének lehatárolására,
- az egyedi védelemre méltó épületek helyi védettségére.

A műemlékvédelem sajátos tárgyai a történelmi kert, *temetők és temetkezési emlékhely*, utóbbi kettő esetében Székesfehérvár temetői páratlan örökségi értékkel rendelkeznek. Történelmi, építészettörténelmi és művészeti jelentőségükön túl a város legutóbbi 300 évének történelmi arcképcsarnokát őrzi 10 különböző felekezeti és hősí temető, egy részük a virtuális Nemzeti Sírkert minősített eleme (Csutora-, Sóstói- és a Hosszú temetők, de ilyen a Középkori Bazilika, Romkert – magyar királyok sírhelye, Székesegyház, Prohászka-emléktemplom, Nagyboldogasszony templom is).

Székesfehérvár Megyei Jogú Város önkormányzata a történelmi Belváros és tágabb környezete területére vonatkozóan 2007. évben örökségvédelmi hatástanulmányt készíttetett illetve az érvényben levő településrendezési terveinek felülvizsgálatához 2010-ben készült el a város *Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmánya* a korábbi hatástanulmányok összedolgozásával, egységes szerkezetben és a teljes közigazgatási területre vonatkozóan, 19 kötetre. A hatástanulmány részletesen tárgyalja az egyes városrészek történetét, kialakulását, régészeti örökségét, épített örökségét, elemzi a régészeti és az épített örökség védelmét, a műemléki védelem alatt álló értékeket, javaslatokat tesz a kulturális értékek megőrzését, megújítását és fenntarthatóságát szolgáló teendőkre. Számos jelenleg nem kellően védett épületet, épületegyüttest és területet nevez meg, tár fel és javasol műemléki vagy helyi védelemre.

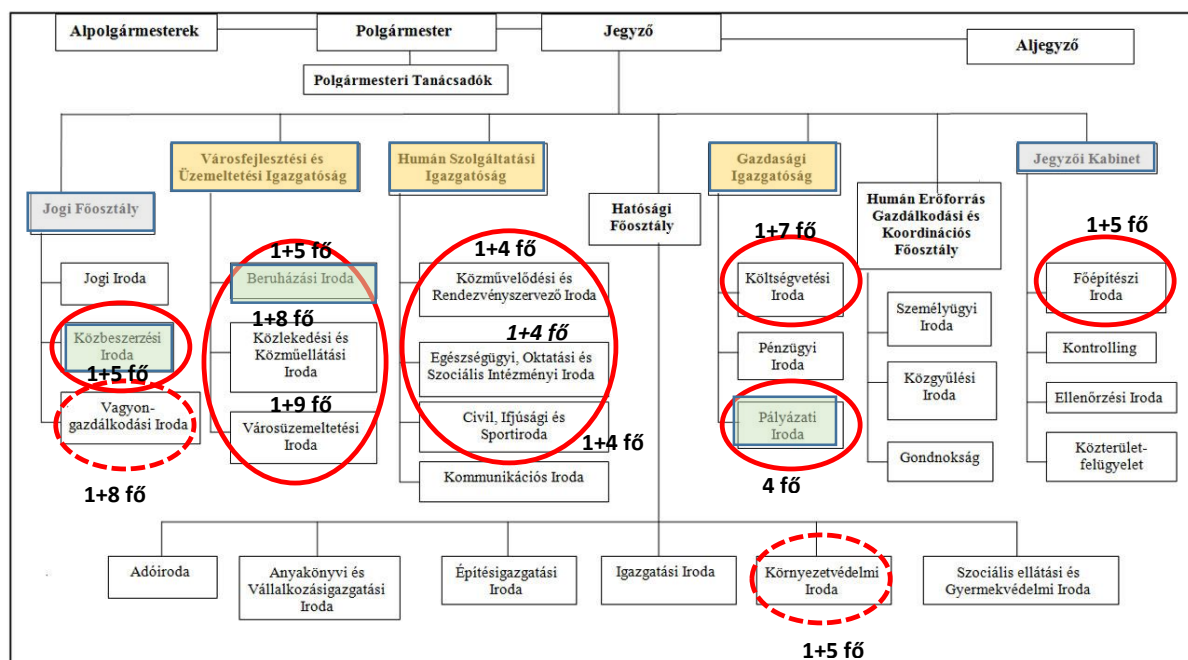
Az Európai Unió 2020-ig szóló Területi Agendája, a kulturális örökséget, mint a területi tőke és identitás részét fogalmazza meg, melyek alapvetően fontosak és egyedülálló fejlesztési lehetőségeket kínálva, melyekre ugyanakkor a túlzott kihasználtság, valamint az ipari veszélyforrások komoly veszélyt jelentenek. Ezért a történelmi és kulturális szempontból jelentős térségekben, valamint az új fejlesztési

vagy építési területeken az adott hely jellegére figyelve javítható az épített környezet minősége és koherenciája. A dokumentum hangsúlyozza, hogy a kulturális és természeti örökség védelme és fejlesztése a hosszútávon fenntartható fejlődés alapvető feltétele. Mindannyian felelősséggel tartozunk az iránt, hogy ezek jól működjenek, védelmet élvezzenek és fejlődjenek. Támogatja az örökség védelmét, rehabilitációját és felhasználását, amennyiben az hely alapú megközelítés révén valósul meg. Szintén fontos a regionális és helyi identitás erősítése a helyi és térségi közösségeknek a saját környezetükről, tájaikról, kultúrájukról és más egyedülálló értékeikről szerzett ismereteik és az irántuk érzett felelősségérzetük gyarapítása.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

Székesfehérvár településfejlesztési feladatai ellátásában több osztály (a Jegyzői Kabinethez tartozó Főépítési Iroda, a Jogi Főosztályhoz tartozó Vagyongazdálkodási Iroda; a Humán Szolgáltatási Igazgatóság, különösen a Közművelődési és Rendezvényszervező Iroda, Egészségügyi, Oktatási és Szociális Intézményi Iroda, Civil, Ifjúsági és Sportiroda; a Városfejlesztési és Üzemeltetési Igazgatóság Közlekedési és Közműellátási-, Városüzemeltetési- és Beruházási Irodái révén; végezetül a Gazdasági Igazgatóság különösen a Költségvetési Iroda, valamint a Pályázati Iroda kapcsán) is részt vesz.

x. ábra Székesfehérvár megyei jogú város Polgármesteri Hivatalának felépítése

- Településfejlesztési tevékenység szempontjából elsődleges fontosságú fő szervezeti egységek
  - Településfejlesztési tevékenység szempontjából másodlagos jelentőségű fő szervezeti egységek
  - Elsősorban információforrás
  - Kezdeményező funkció
  - Menedzsment szempontból szóba jöhető kapacitás
- 1+6 fő** Vezető és munkatársi létszám

A Hivatal településfejlesztési munkáját támogatja három saját tulajdonú cége, elsősorban megvalósítás területén:

- Székesfehérvári Városfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft. – elsődlegesen a KDOP 3.1.1.D pályázati forrásokból megvalósított városrehabilitációs célzatú projektek projektmenedzsment szervezete (1+4 fő)
- Székesfehérvár Városgondnoksága Kft. (Városüzemeltetés)
- Széphő Zrt. Minőségirányítás és stratégiai tervezési osztály, mely a 2014-20 programidőszak stratégiai és operatív tervezési feladatának ellátása mellett, projektmenedzsment, projekt és program-monitoring területeken kompetens (1 + 4 fő).

4.2. A koncepció és a változások nyomon követése, a felülvizsgálat rendje

A hosszú távra szólóan 2030-ra és középtávra 2020-ra kitűzött településfejlesztési célok eléréséhez megtett előrehaladást megítélhetővé, a beavatkozások eredményességét értékelhetővé kell tenni.

A koncepció, majd az ennek alapján – a gyakorlatorientált megvalósítás érdekében – kidolgozásra kerülő integrált településfejlesztési stratégia (ITS) és kapcsolódó cselekvési tervek, valamint az induló egyedi programok végrehajtásának nyomon követéséhez és az intézkedések eredményeinek méréséhez részletesen ki kell dolgozni egy következetes monitoring rendszert. Méghozzá olyan monitoring rendszert, mely megbízhatóan alkalmazható az indikátorteljesülések nyomonkövetése esetében is. A nyomonkövetéshez és a célok teljesülésének értékeléséhez statisztikai adatgyűjtést kell végezni, valamint érdemes olyan mutatókat is bevezetni, melyek az egyes beavatkozások hatékonyságán túl a program egészének eredményességét mérő, illetve a horizontális elvek érvényre kerülését mutatják be.

A program kidolgozását, valamint megvalósítását a Székesfehérvár Megyei Jogú Város koordinációjával működő intézményrendszer szolgálja, mely koordinációs feladatot az érintettek bevonásával együtt végzi és partnerségben a helyi társadalmi-gazdasági szereplőkkel. Székesfehérvár Megyei Jogú Város Közgyűlése számára évente be kell számolni az ITS végrehajtásának helyzetéről.

A stratégiában megfogalmazott célok időarányos teljesülését kétfévente szükséges felülvizsgálni. Az értékelés eredményéről tájékoztató és előterjesztett módosítási javaslat formájában szükséges Székesfehérvár Megyei Jogú Város Közgyűlését tájékoztatni.